

de Duinstag

VOGELCLUB
KATWIJK

jaaroverzicht 2024
jaargang 39

de Duinstag

V O G E L C L U B

K A T W I J K

JAAROVERZICHT 2024 JAARGANG 39

TEKSTEN & REDACTIE

Gijsbert van der Bent	❖ 06 23 53 27 50	❖ gvanderbent@visserijnieuws.nl	❖ eindredactie
Bas van der Burg	❖ 06 51 37 08 08	❖ bdvanderburg@ziggo.nl	
Menno van Duijn	❖ 06 45 75 89 75	❖ mennovduijn@gmail.com	
Frank van Duivenvoorde	❖ 06 13 04 35 53	❖ frankduif@live.nl	
Arjan van Egmond	❖ 06 21 58 57 88	❖ arjanvanegmond74@gmail.com	
Joël Haasnoot	❖ 06 31 93 86 77	❖ joel_haasnoot@hotmail.com	
Jona Haasnoot	❖ 06 38 01 64 50	❖ jonahaasnoot@gmail.com	
Maarten Langbroek	❖ 06 81 75 42 69	❖ maarten.langbroek3@gmail.com	
Wim Langbroek	❖ 06 39 11 93 18	❖ wim.langbroek3@gmail.com	
Huig Ouwehand	❖ 06 49 97 48 26	❖ huigouwehand34@gmail.com	❖ eindredactie
Marijn Prins	❖ 06 44 66 25 39	❖ marijn.prins@gmail.com	❖ eindredactie
Thijs Schipper	❖ 06 11 47 19 87	❖ vogelclubkatwijk.ts@gmail.com	
Gijsbert Twigt	❖ 06 55 91 30 42	❖ gijsberttwig@gmail.com	
Joas de Vreugd	❖ 06 82 15 27 94	❖ devreugdjoas@gmail.com	
Marcel van Weeghel	❖ 06 37 11 49 53	❖ marcelvanweeghel@gmail.com	

FOTOREDACTIE, VORMGEVING & OPMAAK

René van Rossum	❖ 06 12 30 96 57	❖ rene.van.rossum@kpnmail.nl	❖ eindredactie
-----------------	------------------	------------------------------	----------------

Het periodiek De Duinstag van de Vogelclub Katwijk verschijnt in het eerste kwartaal als een ornithologisch jaaroverzicht. Dit dikke jaarverslag is te verkrijgen door vooraf geld over te maken op rekeningnummer NL93 RABO 0391 8444 31 ten name van "Vogelclub Katwijk". Vergeet niet je naam en adres te vermelden! Zie de website birdclubkatwijk.nl voor het juiste bedrag.

VOORZITTER VOGELCLUB KATWIJK

Gijsbert Twigt	❖ 06 55 91 30 42	❖ gijsberttwig@gmail.com
----------------	------------------	--------------------------

PENNINGMEESTER & LEDENADMINISTRATIE

Thijs Schipper	❖ 06 11 47 19 87	❖ vogelclubkatwijk.ts@gmail.com
----------------	------------------	---------------------------------

WEBSITE

birdclubkatwijk.nl

WEBMASTERS & WEBREDACTIE

Menno van Duijn ❖ Jona Haasnoot ❖ Joas de Vreugd ❖ Marcel van Weeghel

FACEBOOK

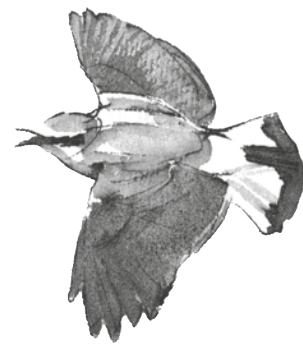
@birdclubkatwijk

FOTO OMSLAG

Rosse Grutto ❖ Telpost Savoy, Katwijk aan Zee, 20 april 2024 ❖ René van Rossum

Voorwoord Jaaroverzicht 2024

Voor u ligt de Duinstag 2024, het jaaroverzicht van alle vogelsoorten die dit jaar in het waarnemingsgebied van de Vogelclub Katwijk zijn waargenomen. Dankzij de inzet van onze schrijvers, fotografen en het redactieteam konden we weer een fraai geïllustreerd verslag uitbrengen over het wel en wee van onze gevederde vrienden in Katwijk en omstreken. Hieraan ten grondslag liggen met name de ingevoerde waarnemingen op waarneming.nl en trektellen.nl, en de door de Werkgroep Berkheide vastgestelde territoria in onze duingebieden.

Hoewel het voorjaar langzaam op gang kwam en het najaar qua aantallen vogels enigszins tegenviel, mogen we qua zeldzaamheden dit jaar niet klagen, al waren niet alle soorten twitchbaar (toch iets te klagen dus...). Zo werden Ringsnaveleend en Izabeltapuit toegevoegd aan de soortenlijst en verschenen de eerste Koningseider en Poelsnip sinds decennia ten tonele. Deze soorten staan apart uitgelicht in dit jaarverslag.

Daarnaast is er leuk nieuws te melden over de Boomvalk en worden de waarnemingen van Kwartelkoning in het Katwijkse onder de loep genomen. Ook worden de territoria van de broedvogels in Berkheide, Lentevreugd en de Coepelduynen weer overzichtelijk weergegeven. Bas van der Burg sluit af met de statistieken van dit jaar.

Na een 'big day-loos' 2024 staat er dit jaar een nieuwe editie gepland op zaterdag 17 mei 2025. In groepjes zal worden gestreden voor de beste soortenlijst van de dag en hopelijk een leuke vondst. Aanmelden kan (liefst in groepjes van twee tot vier personen) bij Wim Langbroek of ondergetekende.

Ik wens u veel lees- en kijkplezier! En zoals elk jaar klinkt de oproep: voer vooral veel waarnemingen in, zodat we volgend jaar hopelijk weer een mooi en compleet jaaroverzicht kunnen samenstellen.

| GIBSBERT TWIGT, KATWIJK, MAART 2025

Op het omslag van het jaarverslag van 2023 stonden 84 ogen afgebeeld en iedereen die een Duinstag aanschafte kon meedoen. Twaalf personen durfden de uitdaging aan en ik verbaasde me over de uitslagen. De een had een moeilijk herkenbaar oog goed en een ander het oog van een heel gewone soort helemaal fout. Een voorbeeld: nummer 64 is een mannetje Huismus en daar werd een Kraanvogel van gemaakt.

1e: Marijn Prins met 0 fout!

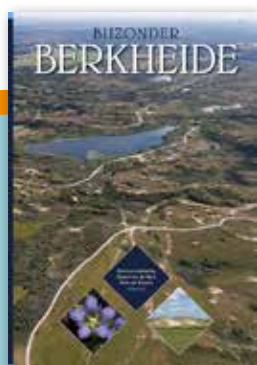
2e: Annelies Marijnis, Petra Sonius en Joas de Vreugd alle drie met 1 fout.

De overige acht inzenders maakten 4, 9, 12, 15, 17, 18, 20 en 35 fouten.

2

RENÉ VAN ROSSUM

1. Waterhoen	33. Rietgors	65. Kerkuil
2. Vuurgoudhaan	34. Putter	66. Grote Barmsijs
3. Tafeleend	35. Pallas' Boszanger	67. Bokje
4. Strandplevier	36. Kuifduiker - winterkleed	68. Geoorde Fuut
5. Staartmees	37. Draaihals	69. Bosruiter
6. Tapuit	38. Noordse Stern	70. Buidelmees
7. Strandleeuwerik	39. Nonnetje	71. Kneu
8. Sprinkhaanzanger	40. Meerkoet	72. Klapekster
9. Sperwer	41. Ortolaan	73. Aalscholver
10. Sneeuwgorst	42. Kleine Bonte Specht	74. Jan van Gent
11. Roze Spreeuw	43. Paarse Strandloper	75. Dodaars
12. Goudplevier	44. Kuifmees	76. Appelvink
13. Noordse Boszanger	45. Kleine Plevier	77. Blauwborst
14. Orpheus Spotvogel	46. Kleine Alk	78. Brilduiker
15. Paapje	47. IJsgors	79. Fitis
16. Pijlstaart	48. Grijs Gors	80. Geelgorst
17. Rode Wouw	49. IJsduiker	81. Braamsluiper
18. Roodborst	50. Houtduif	82. Bosgorst
19. Zwartkopmeeuw	51. Humes Bladkoning	83. Gierzwaluw
20. Waterspreeuw	52. Dwerggorst	84. Hop
21. Roodmus	53. Grote Kruisbek	
22. Rosse Franjepoot	54. Groene Specht	
23. Sneeuwuil	55. Velduil	
24. Roodkeelnachtegaal	56. Grauwe Franjepoot	
25. Papegaaiduiker	57. Bergheggemus	
26. Wintertaling	58. Cetti's Zanger	
27. Kleinste Jager	59. Boomleeuwerik	
28. Witte Kwikstaart	60. Fluitier	
29. Zomertaling	61. Baartmannetje	
30. Kleinst Waterhoen	62. Groenling	
31. Kuifleeuwerik	63. Huiszwaluw	
32. Kuifduiker - zomerkleed	64. Huismus	

De winnaar heeft zijn prijs gedoneerd aan de nummers 2 die de boeken nog niet hadden!

Kanoeten | strand Katwijk aan Zee, 6 januari 2024 | SJAAK SCHILPEROORT

Kleine Zwanen (eerste vier links, 2 adult en 2 onv.) en **Wilde Zwanen** | Berkheide, Katwijk aan Zee, 9 januari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Ganzen, zwanen en eenden

Jona Haasnoot

Een van de weinige gevallen van een **Rotgans** ter plaatse was met een opvallende: een vogel zat in De Mient van 22 januari t/m 3 februari. Beste trekdag was 2 oktober, toen 262 ex naar zuid vlogen langs Telpost Savoy. In de wintermaanden is op en rondom het Valkenburgse Meer de **Brandgans** altijd goed vertegenwoordigd, met tot maximaal 275 ex. Op 13 mei vlogen 943 ex naar noord over Telpost Berkheide. De **Grauwe Gans** is het hele jaar een algemene soort in ons gebied. Het aantal territoria (7) in Lentevreugd was niet eerder zo hoog. Beste trekdag: op 10 september vlogen over Telpost Berkheide 637 ex naar zuid. In het vroege voorjaar werden geregeld groepen van de **Kleine Rietgans** opgemerkt. Naar schatting vlogen er op 16 februari zo'n 1.000 ex over de Coepelduynen naar noord. In het najaar ging het om enkele groepjes. Tweemaal werd een eenzame Kleine Rietgans aan de grond opgemerkt: op 6 en 7 januari langs de Katwijkseweg en van 6 t/m 10 november in de Binnen- en Buitenwatering. In tegenstelling tot de Kleine Rietgans werd de **Toendrarietgans** maar weinig waargenomen dit jaar. Het ging om enkele waarnemingen van overvliegende vogels in februari en enkele doortrekkers in oktober, november en december. De **Kolgans** was in de wintermaanden in de Ruijgelaanse en Zonneveldpolder met maximaal 45 ex aanwezig. Beste trekdag in het voorjaar was 10 februari, toen 268 ex naar noord vlogen over Telpost Berkheide. In het najaar was het 26 oktober: 129 ex over De Puinhoop.

De **Knobbelzwaan** was het hele jaar aanwezig in ons gebied. De **Wilde Zwaan** was te zien van januari t/m begin februari in de Ruijgelaanse en Zonneveldpolder: een groep van maximaal 12 ex. Op 9 januari werd op het Grote Meer in Berkheide een gemixte groep zwanen waargenomen met onder andere 20 Wilde Zwanen en vier **Kleine Zwanen** (twee adulte en twee eerste-winters, de enige waarneming dit jaar).

De **Bergeend** werd door het jaar heen regelmatig waargenomen. Opvallende trek was er op 16 september, met 85 ex zuid langs Savoy. Slechts een waarneming van de **Casarca** dit jaar: op 14 november vloog een ex mee in een groepje Nijlganzen over Telpost Berkheide. De eerste **Zomertaling** van 2024 zat op 20 maart in een groepje Pijlstaarten dat langs Telpost Berkheide vloog. Op 25 en 26 maart werden vogels aan de grond gezien in respectievelijk Berkheide en op voormalig Vliegkamp Valkenburg. Over zee vloog enkele keren een groepje langs in het voorjaar. Op 4 augustus zaten er in Berkheide 4 ex en op 15 augustus zelfs 9 ex ter plaatse op de plek van het voormalig Trafohuisje. Dit was het hoogste aantal ooit in het najaar voor het waarnemingsgebied van Katwijk. Op 13 april dobberde op het Grote Meer in Berkheide een groep van 107 **Sloebenden**. Even daarvoor, op 20 maart, werden 62 ex langs Telpost Berkheide naar noord genoteerd. De **Krakeend** en **Wilde Eend** waren jaarrond algemeen aanwezig in ons gebied. De **Smient** overwintert graag in de polders langs het Valkenburgse Meer. Op 13 januari zaten hier 1.200 ex. Op 5 maart zat een groep van 250 ex op zee. De op een na beste dag voor **Pijlstaart** voor Telpost Berkheide ooit was 20 maart: 126 ex naar noord. In de Mient zaten in de

wintermaanden enkele overwinteraars. De **Wintertaling** werd met uitzondering van de zomermaanden regelmatig waargenomen in Berkheide, op Lentevreugd en op Vliegkamp Valkenburg. De **Krooneend** is jaarrond te vinden in Berkheide. Zo nu en dan maken enkele vogels de oversteek naar Lentevreugd.

Buiten juli en augustus was de **Tafeleend** het hele jaar te vinden in ons gebied, zij het niet in echt grote aantallen. Opvallende trekbewegingen werden niet waargenomen. Op 24 mei werd een nieuwe soort voor het waarnemingsgebied van Katwijk gezien: een **Ringsnaveleend** vloog samen met Kuifeenden langs Telpost Berkheide. Het betreft dezelfde vogel als die van 18 t/m 20 mei in Meijndel en even daarvoor in Nationaal Park Zuid-Kennemerland zat. De **Kuifeend** was het hele jaar door algemeen aanwezig. De eerste **Topper** van het jaar was al op 2 januari: 1 ex langs Telpost Savoy. Een adulte man Topper besloot om het grootste gedeelte van de winter (13 januari t/m 1 maart) te verblijven op het Valkenburgse Meer. Verder volgden nog twee waarnemingen, beide vanaf Telpost Savoy: op 5 mei vloog een man Topper naar noord en op 10 oktober nog eens vijf.

Het jaar 2024 kan de boeken in als een bijzonder goed jaar voor Telpost Berkheide op het gebied van zeldzame eendensoorten. Want naast de eerder genoemde Ringsnaveleend, vloog er nog een zeer zeldzame eendensoort langs: een **Koningseider!** Het mannetje vloog samen met zes mannetjes Eider langs Telpost Berkheide op 14 mei. Op verschillende plekken langs de Nederlandse kust kon dit groepje worden opgepikt. Het betreft het tweede geval voor Katwijk. Het eerste geval is al van 42 jaar geleden (de bekende vogel van Texel en IJmuiden die een uitstapje naar Katwijk maakte). De **Eider** werd zoals gewoonlijk regelmatig waargenomen tijdens zee-trektellingen. Het hoogste aantal betrof 20 ex langs Telpost Savoy op 8 maart. Een soort die met iets minder grote regelmaat voorbij komt bij zee-trektellingen is de **Grote Zee-eend**. Het grootste aantal betrof 13 ex naar zuid op 10 februari. Het totaal aantal gemelde dit jaar kwam uit op 50 ex. Op 15 maart zwom op het Valkenburgse Meer een **Zwarte Zee-eend** rond. Merkwaardig, aangezien de soort aan zee gebonden is. Of de vogel iets onder de leden had was niet duidelijk. Het hoogste aantal langs Telpost Savoy: 561 ex op 23 april. In een groepje Zwarte Zee-eenden vloog op 29 maart een vrouw **Ijseend** mee. Het betrof de enige waarneming dit jaar van deze zeldzame eendensoort. In Berkheide werd in januari-mei een man **Brilduiker** waargenomen. Deze werd van januari t/m maart vergezeld door een vrouwtje. Tussen de meeuwen op zee dobberde tussen 4 en 6 januari een mannetje. Slechts een trekwaarneming werd gedaan: op 5 november 2 ex naar zuid over zee. De laatste waarneming van het jaar betrof 1 ex in Berkheide op 27 december.

Waar we in de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw nog konden genieten van groepen van tientallen overwinterende **Nonnetjes** in Berkheide, moeten we het in 2024 doen met slechts 3 overwinterende ex. Z'n grotere broer **Grote Zaagbek** werd ook waargenomen in kleine aantallen, in de maanden januari en februari. De meeste meldingen kwamen uit Berkheide, het Valkenburgse Meer en de Binnenwatering. Van 4 t/m 19 januari zaten in en rondom de Buitenwatering tot maximaal drie **Middelste Zaagbekken** ter plaatse. Op het Valkenburgse Meer was een vrouw Middelste Zaagbek aanwezig van 16 februari t/m 1 maart. Op zee werd de soort regelmatig

Dwergmeeuw 2e kj | strand Katwijk aan Zee, 15 januari 2024 | JOAS DE VREUGD

Drieteenmeeuw 2e kj | Berkheide, Wassenaar, 16 januari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Nonnetjes | Berkheide, Wassenaar, 16 januari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

waargenomen, met als grootste aantal 17 ex langs Telpost Savoy op 10 april.

Hoenders t/m futen

Frank van Duivenvoorde

Patrijzen werden tweemaal waargenomen, en dat op wat minder gebruikelijke locaties dan normaal: op 21 februari foerageerden 3 ex in de zuidkant van Berkheide en op 3 april 2 ex in de Coepelduynen, net ten noorden van De Puinhoop. Een achttal **Kwartels** gaf acte de presence. Geconcentreerd rond 24 mei kwikmeditten ze dat het een lieve lust was.

Na een jaar zonder waarneming werd dit jaar wel weer een **Nachtzwaluw** gesignaleerd in onze contreien. In de avond van 20 mei vloog een vogel roepend door Berkheide. De eerste **Gierzwaluw** werd op 18 april gesignaleerd. Op 6 mei kwam eindelijk de grote stroom binnen, met zo'n 460 ex over Berkheide. Daar werden ook later in het seizoen 500 foeragerende ex waargenomen. Op 15 juli werden circa 630 vogels alweer retour zuid gezien. Op 2 oktober werd de laatste waargenomen. Van de **Koekoek** werden 11 territoria vastgesteld; allemaal in Berkheide en het aanpalende Lentevreugd.

De **Holenduif** deed alleen in Berkheide voortplantingspogingen (7 territoria). Neef **Houtduif** was minder kieskeurig en nestelde naast in Berkheide ook op Lentevreugd en in de Coepelduynen (resp. 52, 5 en 10 territoria) en in de bebouwde kommen. Van de **Zomertortel** werden minstens 6 overtrekkende ex gezien, de meeste vanaf

Telpost Berkheide. De **Turkse Tortel** liet zich veelvuldig waarnemen vanaf de telposten, maar er werden in de geïnventariseerde terreinen maar 2 territoria vastgesteld. In de bebouwde gedeelten van ons gebied waren dat er natuurlijk veel meer.

Een **Porseleinhoen** liet zich alleen op 14 augustus horen op Lentevreugd. Van 21 tot 30 juni zong een **Kwartelkoning** op het terrein van voormalig Vliegekamp Valkenburg en op 4 juli werd een ex gehoord op het Rijnfront. In de Jachthaven werd op 7 september een verzwakt ex opgeraapt en in de avond losgelaten op Lentevreugd. Van de **Waterral** werden er dit jaar 18 territoria vastgesteld in Berkheide en op Lentevreugd. Aldaar in totaal ook 20 territoria van het **Waterhoen**. De **Meerkoet** was weer overweldigend aanwezig in Berkheide/Lentevreugd (108 territoria), maar vestigde zich dit jaar ook in de Coepelduynen met twee paar.

Spectaculair was de groep van 72 **Kraanvogels** die op 2 maart over het Katwijkse vloog, de grootste groep die ooit in het werkgebied is waargenomen. De groep kon door veel waarnemers mooi worden gevolgd, vliegend over 5 provincies: om 08:55 langs Breskens, om 09:00 over Westkapelle, 09:50 over Ouddorp, 10:10 Maasvlakte, 10:30 over 's-Gravenzande, om daarna tussen 10:40-11:25 te worden opgepikt vanaf diverse locaties in Den Haag, Voorschoten, Katwijk, Rijnsburg, Oegstgeest en Warmond, om 12:05 bij Schiphol, om 12:17 boven Amsterdam, daarna via Lelystad (13:22u-13:36) en Dronten (13:58) richting Kampen (14:36).

De **Dodaars** wist zich ook in de Coepelduynen te vestigen met 1 territorium. De enige **Roodhalsfuut** van het jaar vloog op 13 februari

Waterpieper | Berkheide, Wassenaar, 16 januari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Oeverpieper | Berkheide, Wassenaar, 16 januari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

over zee richting zuid. De **Fuut** hield zich staande in de geschikte wateren, in tegenstelling tot zijn kleinere verwant de **Geoorde Fuut**, die het succes van vorig jaar niet kon herhalen.

Steltlopers

Gijsbert van der Bent en Gijsbert Twigt

De **Scholekster** is in de wintermaanden vooral te vinden in de Binnen- en Buitenwatering (max 161 ex) en op het strand van de Coepelduynen en Berkheide (max 115 ex). Rond het Valkenburgse Meer pleisterden circa 60 vogels. Een geringd ex (als ouder dan derde kalenderjaar geringd op 30 januari 2018 in de Wilhelminapolder in Zeeland) verblijft sinds februari 2018 in de Binnenwatering en werd in het voorjaar voor het laatst gemeld op 2 maart. Op 2 oktober werd deze vogel in Goese Sas in Zeeland gezien en op 20 december was de vogel weer aanwezig in Katwijk. Vanaf Telpost Berkheide werden 378 ex geteld in het voorjaar. Gebroed werd er op de grond op het terrein van de ESTEC en op meerdere daken in de bebouwde kom en op industrieterreinen. In Berkheide werd voor het eerst sinds 2001 een territorium vastgesteld, en op Lentevreugd opnieuw 1 territorium. Een niet alledaagse waarneming in het Katwijkse was die van 16 **Kluten** aan de grond in De Mient op 19 maart. Tot 8 april werden hier nog 2 ex waargenomen, en op 7 april stonden twee vogels in 's-Gravendijck. In het voorjaar werden circa 40 vogels langstrekkend over zee gezien. De enige najaarswaarneming: 1 ex op 21 september bij de Buitenwatering.

De eerste **Zilverplevieren** werden op 10 april opgemerkt, waarna in totaal 143 ex volgden tot 31 mei, en van 13 augustus tot 17 oktober in totaal een schamele 14 ex. **Goudplevieren** stonden in de winterperiode voornamelijk in De Mient of nabij het Valkenburgse Meer, tot maximaal 125 ex. De voorjaarstrek leverde geen noemenswaardige aantallen op, terwijl De Puinhoop in het najaar goed was voor 62 ex. Voor het eerst sinds 2015 ontbreken voorjaarswaarnemingen van **Morinelplevier**. In het najaar volgden gelukkig vier waarnemingen, van steeds 1 overvliegend ex (25 en 28 augustus en 1 en 7 september). Na nog geen handvol winterwaarnemingen werd de **Bontbekplevier** na eind maart wat regelmatig gezien. Ook ter plaatse, met enkelingen of tweetallen op het voormalige vliegveld en op strand, en in Lentevreugd en Berkheide. Veruit de beste trekdag was 12 mei, met 85 ex over Telpost Berkheide. Tussen 19 mei en 8 augustus waren er geen waarnemingen. Daarna mondjesmaat (inclusief 3-6 ex in Berkheide half september) waarnemingen tot en met 7 oktober. Na 7 maart stroomt de database vol met waarnemingen van **Kleine Plevier**. Allemaal uit de broedgebieden Berkheide (5 territoria), Lentevreugd (2 territoria), Rijnfront en het voormalig Vliegveld Valkenburg. Laatstgenoemd onoverzichtelijk en flink op de schop genomen gebied herbergt wellicht 3 tot 5 broedpaartjes. Na juni verdwijnt de soort als sneeuw voor de zon! Met alleen op 15 augustus en 13 september nog een waarneming. Ook van de **Kievit** komt het overgrote deel van de waarnemingen uit de broedtijd. In Berkheide nam de stand toe tot 17 territoria, er waren 11 territoria op Lentevreugd en meerdere broedgevallen op en rond het voormalig vliegveld en op Rijnfront. In januari en februari en vanaf half oktober zaten tot misschien wel 1.000 ex op en rond het voormalig vliegveld. Er werden geen opvallende aantallen overtrekkers gemeld.

De **Regenwulp** was weer een echte voorjaarssoort, met trek vanaf 17 maart, waarbij de aantallen niet boven de 23 ex (op 12 mei) uitko-

men. Trek naar noord werd tot 21 juni vastgesteld en trek naar zuid vanaf 11 juli tot eind augustus. De **Wulp** is bij ons zeer schaars aan de grond, maar in januari en februari zaten er enkele dagen 1-2 ex op Lentevreugd en in de Mient Kooltuin. Op 30 dagen in het voorjaar werden overtrekkers gemeld, met 24 april als beste dag: 40 ex over zee. Vanaf juli tot in november werden er op 17 dagen 1-4 overvliegers gemeld. Ook een voorjaarsvogel is de **Rosse Grutto**. Vanaf 18 april kwamen er waarnemingen, tot en met 12 mei. De absolute topdag was 20 april, met 1.582 ex langs Telpost Savoy. Op andere dagen kwamen de aantallen niet boven de 65 ex uit. Vanaf eind augustus tot in november werden in totaal een schamele 30 ex geteld, met regelmatig een vogel ter plaatse op strand. Op 2 april en 8 september zaten 1 en 2 ex in Berkheide. De **Grutto** werd vanaf 29 februari waargenomen. Op 16 dagen zijn overtrekkers gemeld, met 15 ex op 31 maart als dagmaximum. De enige najaarswaarneming is een vogel ter plaatse in Berkheide op 6 september.

De tijd van grote concentraties van het **Bokje** lijkt voorbij. Er waren waarnemingen van januari tot eind april uit Lentevreugd en Berkheide (op 12 dagen 1 tot een enkele keer 2 ex), en vanaf 2 oktober, met nu ook enkele waarnemingen uit de Coepelduynen. Van de **Houtsnip** zijn er waarnemingen uit de eerste drie en laatste drie maanden van het jaar. Het voorkomen is het best te duiden door de resultaten van de simultane wintertellingen in Berkheide/Lentevreugd: januari 28 ex, februari 6 ex, maart 6 ex, oktober 1 ex, november 5 ex en december 11 ex. Vondsten van dode vogels waren er op 2 maart, 19 november en 21 december. Vermeldenswaardig is ook een baltsende vogel die werd waargenomen op 12 maart bij de bosrand van de milieustraat van Wassenaar, in de Ruijgelaanse- en Zonneveldspolder. Bijzonder gaaf is wel de **Poelsnip**, die op 9 september werd ontdekt in Berkheide, en door enkele gelukkigen op 10 en 12 september ook nog getwicht kon worden (zie ook elders in dit jaarverslag). De **Watersnip** is in alle maanden van het jaar waargenomen, verspreid over het hele gebied, maar met de nadruk op de zuid (Lentevreugd, Berkheide en voormalig Vliegveld Valkenburg). De gebiedsdekkende wintertellingen in Berkheide/Lentevreugd leverden de volgende aantallen op: januari 28 ex, februari 27 ex, maart 29 ex, oktober 52 ex, november 29 ex en december 50 ex. Vanaf half juli veel trekwaarnemingen, met 28 augustus als beste dag: 32 ex over De Puinhoop.

Het was een bijzonder slap jaar voor de **Rosse Franjepoot**, al zal de boulevard-bewoner die de soort op 7 december op zijn huislijst kon bijschrijven daar misschien anders over denken. Ook op 21 november werd een over zee vliegende vogel gemeld. Voor de zo gewone **Oeverloper** was het ook een schamel jaar. De vanaf 18 november 2023 rond het Valkenburgse Meer overwinterende vogel bleef het jaar over, tot 8 maart. Vanaf eind april tot en met 15 september waren er verspreid over het gebied waarnemingen van 1 tot 4 ex. Het is tekenend voor de malaise dat de grootste groep, van 5 ex, op de Zanderij werd gezien, op 31 augustus. Na twee winterwaarnemingen (19 januari en 10 februari) gaat het vanaf maart los met de waarnemingen van de **Witgat**. Een goede trekdag was 31 maart, toen overvliegende ex van deze opvallende soort vanuit het hele gebied werden gemeld. Tussen 12 mei en 22 juni was er even een rustpauze. In de zomermaanden is Lentevreugd favoriet. Een piekje was er half augustus (met op 12 augustus 40 ex over zee/strand). Laatste waarneming: 20 september. De **Bosruiter** moest het doen met welgeteld vijf waarnemingen: 30 april en 2 mei 1 ex voormalig Vliegveld Valkenburg, 19 juli 1 ex op Telpost Berkheide, 14 augustus 1 ex voormalig vliegveld en 25 augustus 2 ex Berkheide. Van

Bosuil | Katwijkseweg, Wassenaar, 24 januari 2024
| PIETER WINTERS

Ransuil | Katwijkseweg, Wassenaar, 24 april 2024
| PIETER WINTERS

Ross' Gans (geringde escape) tussen **Grauwe Ganzen** | Lentevreugd, Wassenaar, 25 januari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Rode Wouw | Telpost Berkheide, Wassenaar, 20 februari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Slobeend ♂ | Lentevreugd, Wassenaar, 8 januari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Kleine Burgemeester adult | strand Katwijk aan Zee, 23 januari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

72 Kraanvogels | Telpost Berkheide, Wassenaar, 2 maart 2024 | SJAAK SCHILPEROORT

72 Kraanvogels | Telpost Berkheide, Wassenaar, 2 maart 2024 | MENNO VAN DUIN

de **Tureluur** werden dit jaar geen broedindicatieve waarnemingen doorgegeven, al is het niet uitgesloten dat er ergens op en rond het voormalig vliegekamp is gebroed. Van die locatie kwamen vanaf 6 maart veel waarnemingen (tot 8 ex op 27 maart). In de Elsges-terpolder werd gebroed door een geringd ex dat hier ook al in 2021 en 2022 broedde. De vogel is op 29 september 2019 als juveniel geringd in Villa Franca Xira in Portugal. Trek was er onder meer op 31 maart (29 ex over Telpost Berkheide) en 12 mei (18 ex, in 6 uur). Na 25 augustus zijn er geen waarnemingen meer. De **Zwarte Ruiter** werd alleen gemeld van 27 april en 12 mei (respectievelijk 1 en 4 ex over Berkheide), enkelingen overvliegend op 12 en 30 augustus en 3 oktober en een vogel ter plaatse in de Binnenwatering op 17 september. Na een enkeling in maart komen vanaf maart de **Groenpootruiters** los. De vochtige omstandigheden lokten 2 ex op 30 april-2 mei naar de Vrieze Wei in Berkheide. Tot en met 14 mei werd de soort regelmatig met een enkele ex opgemerkt vanaf de telposten, met op 12 mei zelfs 10 ex overvliegend. Na een korte stilte is de Groenpoot er weer vanaf 28 juni tot en met 28 september, met op zo'n twintigtal dagen een overvliegend ex of vogel ter plaatse (Lentevreugd).

De **Steenloper** is een soort van de uitwatering (binnen, buiten en het strand rondom). Hier komen vrijwel alle waarnemingen vandaan. In de eerste vier maanden tot maximaal 13 ex. In mei waren er op drie dagen nog twee handen vol doortrekkers. Vanaf 22 augustus gaan de aantallen weer heel langzaam omhoog, tot maximaal 20 ex op 25 december (strand Berkheide). Op 20 januari werd een Steenloper met kleurring en -vlag gefotografeerd op het strand; deze bleek in augustus 2023 geringd op Schiermonnikoog. De **Kanoet** werd veel minder frequent waargenomen, met in de eerste maanden af en toe 1 tot 3 ex op het strand. Enige trekdag met dubbele cijfers was 15 april (26 ex langs Telpost Savoy). In het najaar slechts op twee dagen gemeld, met in totaal 10 ex, waarvan eentje op 8 september in Berkheide. Begin maart was er enige trek van **Kemphaan**: 6 maart 11 ex, 7 maart 21 ex en 8 maart 27 ex, over Telpost Berkheide. Op vijf dagen daarna vloog nog een enkele vogel over. Op voormalig Vliegekamp Valkenburg werd op drie dagen een vogel ter plaatse gemeld. Slechts drie najaarstrekgetallen: 11 augustus 1 ex, 8 september 1 ex en 25 september 3 ex. Op 8 september zat er een vogel in Berkheide. De enige **Temmincks Strandloper** van het jaar liep op 11 mei in Berkheide. **Drieteenstrandlopers** werden enkel op het strand, in de Binnenwatering en boven zee gezien, met in de winterperiode tot maximaal 250 ex. Enkele tientallen trokken langs in april en mei, met de laatste voorjaarswaarneming op 28 mei. Op 28 juli keerden de eerste weer terug. Van de **Bonte Strandloper** werden tot maximaal 7 ex gezien op het strand in januari en februari. Van 8 tot 14 maart liepen enkele vogels op Lentevreugd, met op 8 maart 10 ex. Op 24 maart en 28 april volgden nog waarnemingen van het voormalig Vliegekamp Valkenburg en op 1 april zat een ex ter plaatse op de Vrieze Wei in Berkheide. Van langstrekende vogels over zee zijn geen opvallende aantallen. Zoals altijd waren waarnemingen van **Paarse Strandloper** erg schaars. Op 16 november vlogen 4 ex over zee langs de Wassenarse Slag en op 1 december 1 ex over zee langs de Coepelduynen. De enige zekere **Kleine Strandloper** betrof een juveniele vogel op Lentevreugd op 6 september. Op 28 april werden 3 mogelijke ex opvliegend gezien bij De Muur in Berkheide en op 8 mei vlogen twee Temmincks of Kleine Strandlopers langs de Buitenwatering.

De eerste en ook gelijk de meeste **Dwergsterns** werden gezien vanaf Telpost Savoy, op 23 april 68 ex. De waarnemingen komen vooral uit mei, met aantallen steeds onder de 10, en lopen door tot in augustus. Slechts vier waarnemingen van vogels aan de grond. De **Lachstern** is dit voorjaar niet onopgemerkt gebleven in Katwijk: in het voorjaar werden 4 ex, waarvan 1 onzeker, waargenomen. Op 4 mei werd een mogelijke gezien vanaf Telpost Berkheide. Negen dagen later was het weer raak: 2 ex over deze telpost. Een dag later vloog 1 ex recht over de telpost, waardoor hij ook mooi voor de camera's van de trektellers kwam. De **Reuzenstern** werd ook vooral langs Telpost Berkheide gezien. De eerste op 29 april, twee volgende op 11 mei. Op die dag werd er rond 6:45 een ex vliegend naar noord gezien, dat op meerdere plekken werd opgemerkt. Rond 9:00 kwam er nog eentje langs. De **Zwarte Stern** werd vooral in de voorjaars- en zomermaanden opgemerkt, met de meeste waarnemingen in mei. Geen grote aantallen. Beste dag: 9 mei 10 ex langs Telpost Savoy. **Noordse Sterns** werden op 1 waarneming na allemaal vliegend gezien, vooral in april en oktober, met als beste dag 23 april, toen er 37 ex langs Telpost Savoy vlogen. Op 27 april werden 2 ex ter plaatse waargenomen bij de Buitenwatering. De eerste **Visdieven** kwamen binnen op 26 maart, de eerste groepen zaten bij de Buitenwatering op 11 april. Waarnemingen tot in oktober. De **Grote Sterns** waren lekker vroeg dit jaar: op 2 en 7 februari bij voormalig Vliegekamp Valkenburg en bij de Buitenwatering. Beste trekdag: 15 september 351 ex langs Telpost Savoy. Regelmatig op het strand bij de Buitenwatering.

De **Dwergmeeuw** werd bijna het hele jaar door gezien, alleen in juni en juli ontbrak de soort. De aantallen lagen meestal tussen de 3 en 20 ex, met op 27 februari een uitschieter van 79 ex vanaf de Telpost Berkheide. Meeste zijn langsvliegers, met af en toe een ex ter plaatse op strand of het voormalig Vliegekamp Valkenburg en omgeving. De **Drieteenmeeuw** is net als de Dwergmeeuw bijna alleen langs de Katwijkse telposten gezien, met af en toe eentje ter plaatse op het strand of eentje die tijdens een storm de luwte van de Binnenwatering opzoekt. De aantallen kwamen meestal niet boven de 20 ex, maar op 27 januari werden er 530 ex vanaf Telpost Savoy geteld. Ook opvallend: een eerste kalenderjaar vogel ter plaatse midden in Berkheide op 16 januari. De **Vorkstaartmeeuw** deed het slecht: slechts één waarneming: 1 ex op 10 oktober langs Savoy. Vorig jaar waren het er wel 7. Van de **Kokmeeuw** werden regelmatig aantallen gemeld van tussen de 100 en 1.000 ex. Op 23 januari werd het hoogste aantal waargenomen: 1.200 ex. Een gekleurringd ex op 14 januari op het strand van Berkheide bleek ruim drie jaar eerder in Polen geringd te zijn en ook een Belarussische vuilnisbelt bezocht te hebben. De **Zwartkopmeeuw** is in Katwijk opgemerkt in de maanden januari tot en met oktober. De meeste zijn in het voorjaar gezien. Dit jaar geen opvallende aantallen. De **Stormmeeuw** is het hele jaar waargenomen in Katwijk e.o. Een mooie dag op Telpost Berkheide was 8 maart, toen er 671 ex werden geteld (een na beste dag ooit voor deze telpost). Onder de winterse gekleurringde vogels op het strand van Berkheide bevond zich op 20 januari een vogel met een ring uit Estland.

De **Pontische Meeuw** was alleen in de maanden juni, juli en augustus niet in de regio aanwezig. In januari werden de meeste waargenomen. De aantallen lagen meestal tussen de 1 en de 5 ex,

Torenvalk met Pad | Berkheide, 26 oktober 2024
| MARIJN PRINS

Kramsvogel | Lentevreugd, Wassenaar, 15 maart 2024
| RENÉ VAN ROSSUM

Grote Zilverreiger met Veldmuis | Lentevreugd, Wassenaar,
1 maart 2024 | SJAAK SCHILPEROORT

Pallas' Boszanger | Katwijk aan Zee, 25 februari 2024
| MENNO VAN DUYN

Pestvogel | Telpost Berkheide, Wassenaar, 7 maart 2024 | THIJS SCHIPPER

Koereiger | De Mient Kooltuin, Wassenaar, 15 maart 2024 | JONA HAASNOOT

Scholekster | Oude Broekweg, Valkenburg, 4 maart 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Wilde Eend ♂ | Vrieze Wei, Berkheide, Katwijk aan Zee, 12 maart 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Kluut | De Mient Kooltuin, Valkenburg, 19 maart 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Blauwe Reigers | Telpost Berkheide, Wassenaar, 8 maart 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Blauwe Reiger met een vervuild verenpak | Rijnsoever, Katwijk aan Zee, 3 april 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

maar op 24 maart werden er 20 ex geteld in de Binnenwatering. De **Zilvermeeuw** is het hele jaar in ons gebied te zien. In de winter op het strand, en in de zomer staan ze te loeren op je net afgerekende ijsje. De **Geelpootmeeuw** is veel minder talrijk, maar ook het hele jaar door te zien en net als bij veel andere meeuwen maak je de meeste kans in de winter. In de zomermaanden werd deze soort maar enkele keren waargenomen. Van de **Grote Mantelmeeuw** staan er het hele jaar door meestal maar enkele op het strand, maar op 27 mei zat een groep van 29 ex bij de Buitenwatering. De **Kleine Mantelmeeuw** was ook het hele jaar te vinden, net als de Zilvermeeuw erg talrijk en ook broedend op de daken in Katwijk. Op 18 juli zaten er 501 ex bij Rijnfront. Er was een onzekere waarneming van een **Baltische Mantelmeeuw**, een eerste kalenderjaar vogel. Omdat de determinatie heel lastig is en de vogel niet was geringd, zal deze waarneming onzeker blijven. Van de **Grote Burgemeester** werd maar één waarneming gedaan: 27 januari 1 adult ex kortstondig op het strand. Van januari tot begin maart zat er een vijfde kalenderjaar **Kleine Burgemeester** op het Katwijkse strand, hoogstwaarschijnlijk de vogel die ieder jaar terugkeert naar Katwijk en die ook in Leiden rondhangt. Begin december was de vogel weer terug bij ons.

Van de **Kleinste Jager** waren er drie waarnemingen: op 11 september bij Telpost Savoy (ook even aan de grond), op 15 september een langsvliegend ex hier, net als op 13 oktober. Van de **Grote Jager** werden 8 ex opgemerkt door de telescopen van de zeerektellers. De eerste was op 24 maart, alle andere in september en oktober, met op 25 september 2 ex. De aantallen van de **Kleine Jager** stelden teleur. Dagrecords waren 5 ex op 7 oktober en op 28 september.

Alken t/m reigers

Marcel van Weeghel

De enige **Papegaaiduiker** van dit jaar werd op 28 november gezien langs Telpost Savoy. De vogel vloog naar noord en redelijk dichtbij, waardoor de drie gelukkige waarnemers zelfs de rode snavel konden zien. De **Alk** is een schaarse doortrekker en is dit jaar in januari, september en november waargenomen, allemaal langsvliegende exemplaren. De meeste werden gezien langs Telpost Savoy. Een andere locatie is Wassenaarse Slag, waar op 20 januari 6 ex naar zuid werden waargenomen, het hoogste aantal van dit jaar. Opvallend genoeg dus geen waarnemingen in oktober en december. De enige dag waarop de **Kleine Alk** werd waargenomen is 22 november, met op verschillende tijdstippen die dag langsvliegende ex, soms ook even ter plaatse voor de Buitenwatering. De **Zeekoet** werd in januari en februari waargenomen en in het najaar in de maanden september tot en met december. Het hoogste aantal werd in het voorjaar gezien: 44 ex langs Telpost Savoy op 12 februari. Dit jaar werden er in totaal 31 waarnemingen ingevoerd in waarneming.nl, met in totaal slechts 132 ex (in 2023 waren er 64 waarnemingen ingevoerd met in totaal 864 ex).

De **Roodkeelduiker** werd voornamelijk langstrekend over zee langs Telpost Savoy gezien en in mindere mate ter plaatse op zee. Waarnemingen van januari tot en met half mei en van half september tot eind van het jaar. Beste dag was 26 december: 219 ex langs Telpost Savoy. De **Parelduiker** werd op zes verschillende data gemeld, met in totaal 9 ex, met het hoogste aantal op 12 februari, toen er 2 ex op zee zaten ter hoogte van de Buitenwatering en 1 ex

langsvloog. Op 23 april werd 1 ex in zomerkleed naar noord langs Telpost Savoy waargenomen.

Het was een goed jaar qua aantal waarnemingen van de **Noordse Stormvogel**. De enige voorjaarswaarneming was op 20 april: 1 ex langs Telpost Savoy. De eerste najaarswaarneming was op 10 september: 1 ex richting noord bij de Buitenwatering. Op 11 september werden meerdere vogels gemeld, zowel in de ochtend als in de middag, met name langs Telpost Savoy. Andere dagen met waarnemingen waren 15, 16 en 28 september (ook meerdere ex). De laatste 2 ex werden waargenomen op 13 oktober, eveneens langs Telpost Savoy. In totaal werden 12 **Grauwe Pijlstormvogels** waargenomen, alle in het najaar. In totaal 11 ex werden gezien langs Telpost Savoy/Buitenwatering, waar de eerste 2 ex op 10 september werden gezien. Op 28 november was hier de laatste waarneming. De enige die niet werd gezien bij Telpost Savoy/Buitenwatering was het ex langs Badpaviljoen Wassenaarse Slag op 28 september. Slechts twee waarnemingen van de **Noordse Pijlstormvogel**, beide langs Telpost Savoy: 1 ex richting noord op 28 september en 1 ex richting zuid op 10 oktober.

Er waren twee waarnemingen van de **Zwarte Ooievaar**: op 8 augustus 1 ex ter plaatse op Lentevreugd en op 18 augustus 2 ex naar noord over Valkenburg. De **Ooievaar** wordt het hele jaar door in ons gebied waargenomen, met name in de weilanden rond Valkenburg, Lentevreugd en tussen Katwijk en Noordwijk. Er was een bezet nest in Valkenburg. De **Jan-van-gent** werd, op de maanden juni en juli na, iedere maand over zee waargenomen. De hoogste aantallen in het najaar, met 10 november als beste dag: 160 ex langs Telpost Savoy. De **Aalscholver** is het hele jaar te zien in ons gebied. Er waren 195 broedparen in Berkheide, wat vergelijkbaar is met voorgaande jaren. Van de **Lepelaar** waren er twee 'winterwaarnemingen': op 13 januari 1 ex in de Ruijgelaanse en Zonneveldspolder bij Wassenaar en op 1 februari in de Ommedijksche Polder bij Wassenaar. De eerste overtrekker vloog op 24 februari over Telpost Berkheide. Werd in alle maanden daarna voornamelijk overvliegend gezien. De laatste van het jaar vloog op 30 oktober over Lentevreugd.

De **Roerdomp** wordt in ons gebied het hele jaar waargenomen. De meeste waarnemingen worden gedaan in het voorjaar, met name in Berkheide, vanaf Telpost Berkheide en in Lentevreugd. In Berkheide werden, evenals in vorige jaren, drie broedparen vastgesteld. Op Lentevreugd werd ook een broedpaar vastgesteld, en dat was sinds 2016 niet meer voorgekomen. Op 14 april werd een adulte **Kwak** gefotografeerd in Berkheide. De **Kleine Zilverreiger** werd van januari tot begin oktober in ons gebied waargenomen. De beste plek om deze te zien is Lentevreugd, waar met name in het najaar tot maximaal 3 ex werden gezien. Andere locaties zijn de telposten, Berkheide en weilanden in de polders richting Wassenaar. Op 3 augustus zat een vogel in de Binnenwatering. De erg algemeen geworden **Grote Zilverreiger** werd het hele jaar door waargenomen, met name bij Lentevreugd, de polders richting Wassenaar en voormalig Vliegkamp Valkenburg, maar ook trekkend langs Telpost Berkheide en Telpost De Puinhoop. De **Koereiger** werd waargenomen van januari tot zeker eind juli. In januari waren 2 ex langdurig aanwezig in De Mient Kooltuin en Lentevreugd, later nog 1 ex. Op 23 februari werden de restanten van 1 ex gevonden op Lentevreugd. Het hoogste aantal was 5 ex op 17 juni op Lentevreugd. De **Blauwe Reiger** wordt het hele jaar gezien in ons gebied. De **Purperreiger** werd op 28 april voor het eerst gezien, over Telpost Berkheide, de beste locatie om in het voorjaar overtrekkers waar te nemen. Een

BROEDVOGELS

Berkheide, Lentevreugd en Coepelduynen

Aantal getelde territoria in 2024 volgens de Sovon-criteria

Soort	Berkheide	Lentevreugd	Coepelduynen
Grauwe Gans	36	▲ 7	
Knobbelzwaan	▲ 5	▼ 0	
Bergeend	1	1	
Slobeend		▲ 2	
Krakeend	18	7	
Wilde Eend	31	7	1
Krooneend	14	2	
Tafeleend	13	1	
Kuifeend	35	6	
Koekoek	11	1	
Holenduif	7		
Houtduif	52	▲ 5	10
Turkse Tortel		1	
Wateral	10	5	
Waterhoen	15	5	▲ 1
Meerkoet	92	16	▲ 2
Dodaars	23	1	▲ 1
Fuut	6	2	
Scholekster	▲ 1	1	
Kleine Plevier	5	2	
Kievit	▲ 17	11	
Watersnip		▲ 1	
Aalscholver	195		
Roerdomp	3	1	
Sperwer	1		
Havik	2		
Buizerd	6		
Ransuil	1	▲ 1	
Velduil			▲ 1
Bosuif	3		
Ijsvogel	2		
Kleine Bonte Specht	▼ 2		
Grote Bonte Specht	38		2
Groene Specht	6	▼ 0	
Torenvalk	1		
Wielewaal	1		
Grauwe Klauwier	▲ 1		
Gaai	32		2
Ekster	15	1	9
Kauw	5	1	
Zwarte Kraai	26	▲ 3	4
Glanskop	▼ 2		
Pimpelmees	108	5	7
Koolmees	▼ 141	4	▼ 10
Boomleeuwerik	95	2	11
Veldleeuwerik		1	
Oeverzwaluw	3		▲ 14

Soort	Berkheide	Lentevreugd	Coepelduynen
Boerenzwaluw	1		
Huiszwaluw		6	
Cetti's Zanger	▲ 49	▲ 14	▲ 1
Staartmees	18		
Fluiter	▲ 1		
Fitis	370	7	30
Tjiftjaf	▲ 368	13	▲ 35
Rietzanger	14	43	
Kleine Karekiet	▼ 80	35	1
Bosrietzanger	26	11	1
Spotvogel	2	▲ 7	▲ 1
Snor		2	
Sprinkhaanzanger	▲ 60	12	▲ 7
Zwartkop	160	13	13
Tuinfluiter	▲ 114	10	1
Braamsluiper	104	▲ 14	16
Grasmus	383	33	▲ 69
Vuurgoudhaan	1		
Winterkoning	171	10	9
Boomklever	3		
Boomkruiper	25		
Spreeuw		1	
Zanglijster	45	6	1
Merel	▼ 122	14	8
Grauwe Vliegenvanger	▲ 7		
Roodborst	▲ 92	2	1
Nachtegaal	230	▲ 8	▲ 37
Blauwborst	32	5	1
Zwarte Roodstaart	1		
Gekraagde Roodstaart	▼ 30		
Roodborsttapuit	106	16	25
Huismus	14	1	
Heggenmus	▼ 217	24	55
Witte Kwikstaart	3	2	
Graspieper	▲ 83	22	▲ 40
Boompieper	▲ 55		
Vink	188	1	9
Appelvink	2		
Goudvink	3		
Groenling	16	10	1
Kneu	95	21	38
Putter	▲ 45	10	2
Rietgors	18	19	
Grote Canadese Gans	6	▼ 1	
Nijlgans	6	4	
Halsbandparkiet	8		

Bron: Werkgroep Berheide | www.vwgberkheide.nl | januari 2025

▲: aantal territoria significant hoger dan het gemiddelde aantal van de voorafgaande 10 jaar (Berkheide, Lentevreugd) of 7 jaar (Coepelduynen)
▼: aantal territoria significant lager dan het gemiddelde aantal van de voorafgaande 10 jaar (Berkheide, Lentevreugd) of 7 jaar (Coepelduynen)

Kleine Plevier | Berkheide, Wassenaar, 9 april 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Zwarte Roodstaart ♂ | Rijnsoever, Katwijk aan Zee, 15 april 2024 | JONA HAASNOOT

Tapuit (waarschijnlijk Groenlandse) ♂ | voormalig Vliegekamp Valkenburg, 18 april 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

eerste kalenderjaar verbleef vanaf begin augustus langdurig op Lentevreugd. Op 28 september werd deze voor het laatst waargenomen.

Visarend t/m valken

Joël Haasnoot

De eerste **Visarend** diende zich aan op 4 mei. Daarna volgden in het voorjaar waarnemingen op 9, 12, 14, 25 en 26 mei. Het voorjaarstotaal kwam daarmee op 6 ex. Op 5 augustus werd de eerste vogel van het najaar alweer gezien. Gedurende het najaar werden 10 ex gezien. Op 12 mei werd de eerste **Wespendief** van het jaar waargenomen, over Telpost Berkheide. Op 14 mei vlogen hier 3 ex over. Ook in de zomermaanden juni, juli en augustus werden Wespendieven gezien, met name boven Lentevreugd. Waarschijnlijk werd er ergens rond Wassenaar gebroed? Vanaf augustus kwam de najaarstrek voorzichtig op gang, in lage aantallen. De laatste vloog op 15 september over Lentevreugd.

De schrik van iedere tuinvogel, de **Sperwer**, dook ook dit jaar in menig tuin op in een poging om een Huismus of Merel te verorberen. Noemenswaardige aantallen werden in het voorjaar niet waargenomen. Als broedvogel blijft de Sperwer ook opvallend schaars, met slecht 1 territorium in Berkheide. Buiten de goed getelde duingebieden werden geen territoria gemeld, maar het is niet uitgesloten dat ons broedparen zijn ontgaan. Op 24 oktober en 4 november vlogen 11 ex over de Puinhoop, de hoogste dagtotalen van dit jaar. De honkvaste **Havik** werd het gehele jaar waargenomen door het gehele gebied. Vanuit Berkheide werden 2 territoria bekend.

Dit jaar werden weer alle vier van de bij ons mogelijke kiekendieven waargenomen. De **Bruine Kiekendief** werd niet eerder zo vaak ingevoerd op waarneming.nl. De eerste van het jaar dook al eind januari op in Lentevreugd. De hoofdmoot kwam vanaf begin maart langs. Goede dagen waren 26 maart (12 ex) en 28 april (eveneens 12 ex) over Telpost Berkheide. Een vrouwtje met rode vleugelmerken vloog daar op 14 mei net te ver langs om de herkomst te kunnen bepalen. Eind mei droogde de stroom op. Waarnemingen in juni op Lentevreugd en voormalig Vliegekamp Valkenburg geven te denken. Zou ergens in de omgeving gebroed zijn? Zoals gebruikelijk werden in de hoogzomer regelmatig jagende bruine kiekens gezien in Lentevreugd. Vermeldenswaardig is ook de waarneming van 18 eerstejaars vogels op 12 augustus over de Puinhoop. Op 25 oktober vloog de laatste over het strand. In de eerste maanden van het jaar werden tot twee vrouwelijke **Blaauwe Kiekendieven** gezien in het zuidelijk deel van het gebied. Deze sliepen in het moeras van Lentevreugd. Tot half mei werden enkele doortrekkers gezien. Op het eerste mannetje was het lang wachten: pas op 6 oktober vloog een mannetje (de enige van 2024) over. Verder verliep de najaarstrek rustig. Op 28 april en 4 mei vlogen tweede kalenderjaar **Steppekiekendieven** over Telpost Berkheide. Sinds 2015 is deze kiekendief jaarlijks present. Inmiddels is de **Grauwe Kiekendief** bij ons schaarser dan zijn steppe-neef. Op 12 mei vloog een tweede kalenderjaar ex over Rijnsoever en kon dus ook dit jaar weer aan de lijst worden toegevoegd.

De eerste **Rode Wouw** van het jaar vloog op 26 januari over Katwijk aan den Rijn. In totaal vlogen tot en met 31 maart 8 ex over ons gebied. Leuk waren de waarnemingen van een vogel ter plaatse op

10 en 17 december in de Ommedijsche Polder en Mient Kooltuin. Ondertussen is de Nederlandse populatie naar meer dan 40 broedparen gestegen. De **Zwarte Wouw** was dit jaar schaars. Waarnemingen werden gedaan op 8 april, 29 april, 9 mei, 12 mei (4 ex) en 29 juli. De **Zeearend** ontbrak ook dit jaar niet. Op 16 januari vloog een vogel over Berkheide en het strand naar noord. Op 10 april vloog 1 ex richting zuid. Op 1, 6 en 9 september werden ook ex opgemerkt. De laatste van het jaar vloog op 6 oktober over Lentevreugd, en later de Coepelduynen, richting noord. Met zes territoria in Berkheide was het voor de **Buizerd** een gemiddeld jaar. Noemenswaardige trekbeweging bleef dit jaar uit.

De **Kerkuil** werd verspreid door het gebied en gedurende het gehele jaar waargenomen. Hoewel er ongetwijfeld territoriale paren aanwezig waren bleef bewijs voor broedgevallen uit. Op basis van de waarnemingen zijn meerdere territoria mogelijk, want ook tijdens het broedseizoen werden op verschillende locaties Kerkuilen waargenomen. Een recordaantal waarnemingen van de **Ransuil** dit jaar. Dit hangt vooral samen met een broedende Ransuil op Lentevreugd. Op het nest zijn twee jongen gezien. Jongen met bedroep werden ook gehoord in het Duinpark en het Hanengekraai. **Velduilen** waren vooral in oktober en november present in de Coepelduynen. Ook in april was hier een vogel aanwezig. Van de **Bosuïl** waren in Berkheide 3 territoria, een gemiddeld aantal. Buiten dit gebied waren roepende vogels aanwezig in de tuinen langs de Katwijkseweg, in het Ridderpark en in Rijksdorp. Het aantal territoria dit jaar betrof dus minimaal zes. Buiten de genoemde locaties zijn geen waarnemingen gedaan.

Maar liefst drie **Hoppen** deden ons gebied aan dit jaar: 1 ex vloog op 12 april over de Zanderij, 1 ex werd in de avond van 13 september gezien in de Elsgeesterpolder en 1 ex zat op 23 en 24 oktober op Lentevreugd en werd daar door velen gezien. De **Ijsvogel** vaart wel bij de steeds milder wordende winters. In Berkheide waren twee territoria aanwezig. Daarnaast werd gebroed in de Zanderij en op Willem van den Bergh. Na het broedseizoen doken ze op allerlei plekken op. Onder andere bij de Buitenwatering. Op 12 mei vlogen drie **Bijeneters** over Telpost Berkheide. Op 26 mei vloog 1 ex over dezelfde telpost.

De **Kleine Bonte Specht** blijft bij ons een schaarse verschijning. Sinds 2010 heeft dit spechtje zich gevestigd in Berkheide. Dat paste in de landelijke trend. Deze is verviervoudigd sinds 1980 en nog steeds groeiende. In Berkheide echter waren dit jaar nog slechts 2 territoria aanwezig (in 2021 waren dit er nog 6!). Zou dit plaatstrouwe spechtje weer zomaar verdwijnen uit ons gebied? Met 38 territoria in Berkheide en 2 in de Coepelduynen was het voor de **Grote Bonte Specht** een gemiddeld jaar. Verder is deze specht te vinden binnen de bebouwde kom in parken en groenstroken met hoge bomen. De **Groene Specht** handhaaft zich in Berkheide met 6 territoria. Roepende/territoriale vogels waren verder aanwezig in Rijnsoever, Willem van den Bergh, Mient Kooltuin en Rijksdorp. De waarnemingen in de rest van het jaar kwamen vrijwel alle van deze locaties. Met 1.030 waarnemingen werd de **Torenvalk** dit jaar uitzonderlijk vaak opgemerkt. In Berkheide was voor het eerst in jaren weer eens een territorium aanwezig. Ook aan de rand van Lentevreugd werd gebroed, langs de Katwijkseweg. Hier werden in ieder geval vijf jongen gezien. Ook de **Roodpootvalk** werd dit jaar veel gezien.

Op 12 mei vloog een vrouwtje noordwaarts over Katwijk aan Zee. De echte influx startte echter op 1 september, met diverse waarnemingen van verschillende ex op diverse locaties. Er werden gedurende ongeveer drie weken zowel eerstejaars als adulte mannetjes en vrouwtjes gezien. De laatste waarneming was op 20 september. Toen vloog een vrouwtje over Berkheide. Op 31 maart werd de eerste **Smelleken** van het jaar opgemerkt boven Telpost Berkheide. Tot en met 16 mei vlogen 14 ex over ons gebied. Op 7 september vloog de eerste van het najaar over de Puinhoop. Met 344 waarnemingen is ook de **Boomvalk** nog niet eerder zo vaak waargenomen. Op 6 april werd de eerste vogel van het jaar gezien vanaf Telpost Berkheide. Een waarneming van 2 juveniele vogels op 29 juli in Katwijk aan den Rijn duidt op een broedgeval. Half augustus werd een nestboom met twee (andere?) jongen ontdekt in de Hoornes. De laatste waarneming van het jaar werd gedaan op 6 oktober. De **Slechtvalk** kan tegenwoordig gedurende het hele jaar worden waargenomen. Een blik op de zendmast naast ijsbaan de Goerie levert regelmatig een rustende Slechtvalk op. Vooral Slechtvalk grijs HZX (geringde vogel) verbleef hier gedurende het jaar regelmatig.

Wielewaal t/m zwaluwen

Wim Langbroek

Mei is dé maand voor de **Wielewaal** en dat was in 2024 niet anders. De eerste vloog op 6 mei over Telpost Berkheide. De beste dagen waren 11 mei met 5 ex en 12 mei met 3 ex over Telpost Berkheide. Zingende vogels werden opgemerkt in het Ridderpark, Rijksdorp, Panbos, Berkheide en het duinpark achter Salem. Op 5 november werd de enige **Klapkster** van 2024 opgemerkt in de Coepelduynen. Berkheide leverde een Sovon-territorium van de **Grauwe Klauwier** op. Op 8 juni was een zingend mannetje kortstondig aanwezig in Berkheide, iets ten zuiden van het Hanengekraai. Het bleef bij één waarneming dus het ging hier om een late doortrekker.

Over de jaren blijft het aantal territoria van de **Gaai** in Berkheide ongeveer gelijk. In 2024 leverde dit duingebied 32 territoria op. Vanaf de telposten werden nauwelijks Gaaien opgemerkt. Bij een aantal kraaiachtigen zien we een sterke achteruitgang. De meest opvallende is de **Ekster**, waarbij het aantal territoria in Berkheide in tien jaar is gedaald van 45 naar 15. Er is weliswaar sprake van concurrentiestrijd met de Zwarte Kraai, maar ook bij die soort is het aantal territoria afgenomen. Tot het derde levensjaar leven Ekstersinzogenaamde jeugdbendes om ervaring op te doen, een van de redenen dat er zo nu en dan een groepje samen optrekt. In de wintermaanden zijn op enkele slaapplekken honderden **Kauwen** aanwezig. Vanaf de telposten werden geen grote groepen opgemerkt. Overvliegende **Roeken** werden opgemerkt tijdens de voor- en najaarstrek, steeds één, hooguit twee vogels per waarneming. Tijdens het najaar werden slechts 2 overvliegende ex opgemerkt over Berkheide, en wel op 15 en 26 oktober. Ook bij de **Zwarte Kraai** is sprake van een afname. De 26 territoria in Berkheide betekenen een halvering in tien jaar tijd. In de wintermaanden veel op het strand tussen de zeesterren, schelpdieren en krabben. De tijden dat er steeds een **Bonte Kraai** overwinterde, lijken voorbij. Er zijn slechts enkele waarnemingen tussen 7 en 14 april, en deze vogel werd gezien in Berkheide, de Coepelduynen en op het strand. Broedgevallen in de regio van de **Raaf** hebben ertoe geleid dat het aantal waarnemingen in het waarnemingsgebied behoorlijk is toegenomen. Alleen uit de maanden juli en december komen geen waarnemingen. De meeste waarnemingen hebben betrekking op

overvliegende ex, waarbij de vogels meestal worden opgemerkt door de opvallende roep. Van eind februari tot begin maart werden enkele **Pestvogels** opgemerkt. Op 20 februari waren 2 ex aanwezig bij het Hoefijzermeer in Berkheide. De andere waarnemingen hebben betrekking op overvliegende vogels over Telpost Berkheide: op 5 en 6 maart 1 ex en op 7 maart 3 ex.

De **Zwarte Mees** is de laatste jaren opvallend schaars. Dit jaar was ook weer een slecht jaar, met slechts twee waarnemingen. Op 14 maart zat een vogel te zingen langs de Wassenaarse Slag en op 5 november waren 2 ex aanwezig in het dennenbos achter de voormalig koffietent. Voor het eerst in tien jaar leverde Berkheide geen territorium op voor de **Kuifmees**. Verspreid over het jaar zijn er wel veel waarnemingen, de meeste uit het dennenbos achter de voormalig koffietent en uit de dennenbossen rondom hotel Duinnoord. Daarnaast zijn er enkele waarnemingen uit Rijksdorp. Een soort die behoorlijk afneemt is de **Glanskop**. Van de 20 territoria in 2015 zijn er in 2024 nog maar 2 over in Berkheide! De **Pimpelmees** is een algemene broedvogel in het waarnemingsgebied. In Berkheide werden 108 territoria vastgesteld. Vanaf de telposten werden ze nauwelijks opgemerkt. In Berkheide werden 141 territoria van de **Koolmees** vastgesteld, het laagste aantal in bijna twintig jaar. Ook van deze soort waren er geen opvallende trekbewegingen. In de maanden februari, april en november werden **Baardmannetjes** opgemerkt op Lentevreugd. Het hoogste aantal was 4 ex op 13 november. Op 5 oktober vlogen 2 ex over Berkheide. Bij het Valkenburgse Meer waren aan de zuidkant vanaf half oktober tot begin november maximaal 6 ex aanwezig.

Vanaf het vroege voorjaar klinkt de vrolijke zang van de **Boomleeuwerik**. Berkheide leverde 95 territoria op. De laatste vijf jaar is het aantal ongeveer gelijk gebleven. Ten opzichte van 2014 is het aantal territoria in Berkheide bijna verdubbeld. Vanaf de telposten werden geen opvallende aantallen opgemerkt. Overwinterende vogels verblijven meestal in kleine groepjes in de duinen en op Lentevreugd. Zingende **Veldleeuweriken** waren aanwezig op het voormalig Vliegekamp Valkenburg en op Lentevreugd. De laatste plek leverde 1 territorium op. In het najaar is oktober de beste maand, met tot maximaal enkele honderden ex per dag. Waarnemingen van **Strandleeuwerik** hebben meestal betrekking op overvliegende vogels. Op 6 oktober waren iets ten noorden van Telpost Berkheide 3 ex aanwezig in een vochtige duinvallei. Op 3 november vloog 1 ex over Berkheide en 1 ex over de Coepelduynen.

De eerste **Oeverzwaluw** van 2024 vloog over Berkheide op 30 maart. Aan de noordkant van het Valkenburgse Meer was de kolonie weer bezet. Het aantal nesten werd geschat op 200. Dit jaar werden bij voormalig Vliegekamp Valkenburg tot 35 foeragerende ex waargenomen maar er werden geen bezette nesten gemeld. In Berkheide werden 3 territoria vastgesteld en in de Coepelduynen 14. Op 22 september vlogen de laatste 5 ex boven Lentevreugd. De eerste **Boerenzwaluw** vloog 28 maart over Telpost Berkheide. Broeden doet deze soort vooral in boerderijen en boerenschuren. Op 12 oktober vloog de laatste over Berkheide. Ook de **Huiszwaluw** verscheen in de laatste week van maart: op 30 maart 1 ex over Berkheide. Vermeldenswaardig zijn zes bezette nesten bij de Rutgerschool, twee in Valkenburg langs de Hoofdstraat, zes bij de witte huisjes op Lentevreugd en enkele nesten aan de zuidoostkant van Lentevreugd bij Overdevest langs de Katwijkseweg. Op 21 september werden de laatste vogels waargenomen.

Rosse Grutto's | Telpost Savoy, Katwijk aan Zee, 20 april 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Rosse Grutto | Vrieze Wei, Berkheide, Katwijk aan Zee, 23 april 2024 | JOAS DE VREUGD

Koningseider & Ringsnaveleend

Zowel met de Koningseider als met de Ringsnaveleend heeft Katwijk een speciale band. Op 4 februari 1982 zag Gijsbert van der Bent een mannetje Koningseider zwemmen in zee voor de Uitwatering. Het was zonder enige twijfel dezelfde vogel die eind 1981 op Texel was ontdekt en die daarna naar de pieren van IJmuiden was verhuisd. Dankzij zijn uitstapje naar Katwijk kwam deze fraaie soort op de Katwijkse lijst en had Gijsbert een geheide *blocker* op zijn Katwijklijst. Althans, dat dacht hij ...

26

De Ringsnaveleend stond al die jaren niet op de Katwijklijst, maar het had maar weinig gescheeld. De eerste voor Nederland werd namelijk ontdekt op 15 maart 1959 in een plas in Meijndel, op nauwelijks een kilometer van ons waarnemingsgebied. Jammer dus, maar de ontdekker van de vreemde eend was wel een Katwijker: Jo Rampen. Als eerste werd zijn vogelvriend Karel Bezemer telefonisch op de hoogte gebracht, in Hotel Duinoord. Die kon aan de hand van de beschrijving van Jo en de handboeken die hij bezat concluderen dat het wel een Amerikaanse Kuifeend (zoals de soort toen heette) moest zijn, en spoedde zich direct naar de Wassenarse Slag.

Andere tijden! Sinds 2024 is de Katwijkse lijst flink opgeschud qua eenden, dankzij de noeste tellers op Trektpost Berkheide. Het was al een goede ochtend, die 14 mei 2024, met overtrekkende Lachstern, Wielewaal en Visarend. Het werd echt feest toen een groepje eenden recht uit zee op de telpost kwam aangevlogen. Het bleken zes mannetjes Eider te zijn, maar daartussen iets kleiner, met witte borst en geheel zwarte achterkant. Ze bogen af naar noord. Door afstand en *blur* waren er verder weinig details te zien, maar de vogel werd als man **Koningseider** via diverse apps doorgegeven en gelukkig noordelijker opgepikt op maar liefst vijf trektposten! Daarbij werd hij van dichterbij waargenomen, waardoor de determinatie bevestigd kon worden. Wat een gave nieuwe telpostsoort!

Op 24 mei 2024 staat René van Rossum op Trektpost Berkheide een Kwartel op te nemen met de Merlin-app. Komt er een groepje van zes eenden als een raket langs naar noord. Vijf Tafeleenden en ... een **Ringsnaveleend**! Omdat deze soort een week eerder was gefotografeerd in Meijndel, op enkele kilometers van de telpost, stonden de tellers al op scherp voor deze soort. Omdat René net op het moment van langsvliegen met de telefoon in z'n handen stond is er helaas geen foto gemaakt. In Meijndel was de vogel aan het baltsen met een vrouwtje Tafeleend.

In dit verband is het leuk om te verwijzen naar een stukje uit het uitgebreide artikel dat Jo Rampen en Karel Bezemer in 1960 schreven in *Limosa* over de eerste waarneming van Amerikaanse Kuifeend/Ringsnaveleend *Aythya collaris* in Nederland:

Op de meergenoemde duinplas lagen eveneens Tafel- en Kuifeenden; collaris prefereerde duidelijk het gezelschap der Tafeleenden. Rampen meende waar te nemen dat hij zich daarbij vooral bij de vrouwtjes ophield, Niesen (Fokko, red.) zag op 23 maart aanvankelijk noch Tafeleenden. noch collaris. Doch vrij spoedig kwam een troepje van zes eenden aanvliegen, bestaande uit vijf Tafeleenden en collaris; zij streken wederom neer op de plas waar zij steeds werden waargenomen.

Andere tijden, maar toch met overeenkomsten!

| RENÉ VAN ROSSUM & GIJSBERT VAN DER BENT

Marijn Prins

Zo explosief als zijn zang is, zo nemen ook de aantallen van de **Cetti's Zanger** nog altijd toe. Voor het eerst werden er meer dan duizend waarnemingen van deze soort ingevoerd en opnieuw werden er in de gemonitorde gebieden significant meer territoria geteld, waarvan 49 in Berkheide. Het punt van verzadiging is dus waarschijnlijk nog (lang) niet bereikt! Het aantal territoria van de **Startmees** ligt in Berkheide al een aantal jaren stabiel rond de 18. Het aantal losse waarnemingen dat ingevoerd werd, is aan de lage kant; bij zo'n vrij algemene soort speelt misschien mee dat niet iedereen de moeite neemt om een waarneming te noteren. Er zijn overigens al een aantal jaren op rij geen echte witkoppen meer waargenomen.

Fluiters waren schaars: er werden slechts 1 of 2 vogels in het Panbos gezien, de eerste op 2 mei. Op 12 mei kon er een territorium in de noordrand van Berkheide genoteerd worden, maar dit zal een doortrekker geweest zijn. Er was slechts één najaarswaarneming, op 1 september in de Coepelduynen. De **Bladkoning** beleefde na drie magere tot zeer magere jaren op rij eindelijk weer eens een goed jaar, met 111 waarnemingen in totaal, vooral op de boomrijkere plekken in het gebied. De eerste werd gevonden op 21 september in de Coepelduynen. 4 Oktober was een topdag, waarop er bijvoorbeeld 4 ex bij elkaar werden gezien op het terrein van de Berghstichting. Voor de veel zeldzamere **Pallas' Boszanger** was het, na drie jaar van totale afwezigheid, ook een goed jaar. Verrassend was een vogel op 25 februari in tuintjes en gemeentelijk groen aan en om de Baron Sweerts de Landas Wyborghstraat in Katwijk aan Zee (gevonden op roep). Daarnaast werd er een ex waargenomen op 14 oktober bij de Berghstichting en van 27 t/m 30 oktober verbleef er eentje langs het Zwarte Pad. Het aantal **Bruine Boszangers** was dit jaar op één vinger te tellen: op 17 oktober werd 1 ex gezien op de Berghstichting. Ook landelijk werden er maar weinig gezien. De **Fitis** is met 370 territoria nog altijd een van de talrijkste broedvogels van Berkheide. Dat klinkt positief, maar net als in de rest van Nederland, en zelfs breder in Europa, zijn de aantallen gehalveerd sinds de jaren tachtig. De aantallen bij ons lijken zich nu wel te stabiliseren op dit lagere niveau. De oorzaak van de afname is onbekend en mogelijk complex, maar gedacht wordt aan problemen zoals droogte en landschapsverandering in de overwinteringsgebieden in West-Afrika. Voor de oppervlakkig zo gelijkende **Tjiftjaf** is het verhaal zowat omgekeerd. Deze soort is als broedvogel stevig in opmars, met zowel in Berkheide (368) als de Coepelduynen (35) opvallend meer territoria dan in voorgaande jaren. Zou hij de Fitis volgend jaar voorbijstreven in Berkheide? Van de gewoonlijke schaarse winterwaarnemingen was een zingende vogel op 10 januari in de Coepelduynen opvallend. **Siberische Tjiftjaffen** werden vanaf eind oktober ook weer gezien. Een beperkt aantal vogels, vermoedelijk 5, werd met zekerheid gedetermineerd. Het Zwarte Pad was een goede plek, met waarnemingen op 30 oktober, 10 november en 26 december.

Zoals de laatste jaren gebruikelijk, herbergde Lentevreugd veel territoria (43) van **Rietzangers**. De eerste waarneming in het werkgebied viel opnieuw zeer vroeg: op 18 maart bij het Valkenburgse Meer, de vroegste ooit. Eind augustus waren ze allemaal weer vertrokken richting hun overwinteringsgebieden ten zuiden van de Sahara. De aantallen **Kleine Karekieten** vertonen in Berkheide al

Boomvalk | zeereep Berkheide, Wassenaar, 28 april 2024 | MENNO VAN DUJN

Beflijster ♂ | Lentevreugd, Wassenaar, 13 april 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Koekoeken | Lentevreugd, Wassenaar, 5 mei 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Koereiger | Lentevreugd, Wassenaar, 28 april 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Putter | Telpost Berkheide, Wassenaar, 6 mei 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Sprinkhaanzanger | Berkheide, Katwijk aan Zee, 4 mei 2024 | MARC GUYT

geruime tijd een duidelijke, gestage afname. Met 80 territoria was het aantal sinds 1984 niet zo laag. Blijkbaar ligt het aan de omstandigheden ter plekke, want op Lentevreugd zit de soort de laatste twee decennia juist in de lift. De eerste waarneming was op 15 april langs het Zwarte Pad, de laatste op 11 september op dezelfde plek. De eerste **Bosrietzanger** werd gezien op 9 mei, een heel gemiddelde datum voor deze laatkomer. De aantallen broedvogels waren ook gemiddeld. De laatste werd waargenomen op 7 september, wat wél behoorlijk uitzonderlijk is: in augustus zijn ze doorgaans al bijna niet meer te vinden. De soort is een van onze langsteafstandstrekkingen, en heeft dus nogal wat tijd nodig om van en naar zijn overwinteringsgebied in Zuidoost-Afrika te vliegen. **Spotvogels** komen ook ieder jaar van ver. Er werden dit jaar maar liefst 7 territoria op Lentevreugd vastgesteld. De eerste werd op 4 mei waargenomen op Lentevreugd en de laatste op 30 juli. Behalve op deze hotspot waren er zoals gebruikelijk waarnemingen rond het Valkenburgse Meer, maar ook een paar aan de noordrand van Berkheide en in de Coepelduynen. Lentevreugd was ook goed voor 2 territoria van **Snor** dit jaar. Vele waarnemers hebben ten minste een van de betreffende vogels tussen 14 april en 1 augustus horen snorren. Op 7 september werd een leuke late doortrekker gezien in de Guytendel in de Coepelduynen, de laatste in het werkgebied ooit. Afgelopen jaar was rijk aan waarnemingen van **Sprinkhaanzangers**. De soort deed het goed in Berkheide met maar liefst 60 territoria. Ook in de Coepelduynen waren er meer potentiële broedgevallen dan anders (7 territoria). De eerste werd gehoord op 1 april, de laatste najaarswaarneming was op 13 september. De **Graszanger** zit de laatste paar jaar in de lift in Nederland, maar voorsnog is het in onze regio niet eenvoudig daar een graantje van mee te pikken. Op 18 april trof een gelukkige waarnemer er 1 op het ontoegankelijke terrein van voormalig Vliegkamp Valkenburg. Op 4 augustus werd er niet heel ver daarvandaan ook eentje gezien, opvliegend bij de Kooltuinweg, de N206 overstekend richting Katwijk aan den Rijn.

De **Zwartkop** neemt als liefhebber van struweel met hogere bomen in alle gemonitorde gebieden gestaag toe, analoog aan de trend in heel Nederland. Een klein aantal overwintert, met name in West-Nederland. Bij ons werden ze afgelopen jaar gezien van februari (eentje) tot en met december (twee). Waarom zou de **Tuinfluit** als broedvogel in Berkheide sinds een jaar of tien toch zo toenemen? Met 114 territoria is daar opnieuw een recordaantal geteld, maar liefst een verdrievoudiging ten opzichte van 2014. Landelijk lijken de aantallen stabiel, dus wellicht zijn de omstandigheden in de struwelen van Berkheide recent geheel naar smaak van de soort. Er werden twee eerstejaars **Sperwergasmussen** waargenomen: op 19 september 1 ex bij de Vrieze Wei en van 23 t/m 27 oktober een nogal late vogel bij Hotel Duinoord. De laatste werd door vele vogelaars en fotografen bezocht en gezien, want door zijn slechte conditie (hij had onder andere een mank pootje) bevoog hij zich maar sloom door het struikgewas. Met 14 territoria deed de **Braamsluiper** het bovengemiddeld in Lentevreugd, en ook elders lijkt er een stijgende lijn zichtbaar, conform het landelijke beeld. De eerste exemplaren werden op 7 april gemeld en de laatste op 8 oktober. **Grasmussen** waren in alle gemonitorde gebieden in ongeveer even hoge dichtheden aanwezig. Zoals wel vaker de laatste jaren, was het de talrijkste broedvogel van Berkheide, waar de inventariseerders 383 territoria op de kaart zetten. In de Coepelduynen werd een recordaantal van 69 territoria vastgesteld. De eerste vogels van het jaar kwamen op diverse plekken tegelijk aan op 6 april en de laatste werd gezien op 5 oktober.

Vuurgoudhanen werden iets minder waargenomen dan in recente jaren gebruikelijk. De soort werd wel in ieder kilometerhok met enige bomen en struiken gezien. Hij piekte zoals gebruikelijk in oktober en was van mei tot en met augustus geheel afwezig, op één waarneming in het Panbos in juni na. Ook **Goudhanen** waren afgelopen zomer geheel afwezig of werden in elk geval niet waargenomen. Er werden dan ook geen territoria vastgesteld in de gemonitorde gebieden. Wel werd een zingende vogel gehoord op 10 mei in Rijksdorp, waarmee deze waarneming beschouwd mag worden als een territorium. In met name de dennenbosjes van Berkheide en de Coepelduynen werden in najaar en winter reguliere aantallen waargenomen.

Winterkoning t/m vliegenvangers

Gijsbert Twigt

Winterkoning is algemeen in alle maanden in het gehele waarnemingsgebied. Van de **Boomklever** zijn alle waarnemingen afkomstig uit Rijksdorp, de binnenduinrand van Berkheide en Panbos, met tot max. 7 ex op deze laatste locatie. De verspreiding van **Boomkruiper** is een stuk ruimer, met waarnemingen uit alle duinbossen en de bebouwde kom. Het aantal territoria in Berkheide is al jaren stabiel. Als broedvogel ontbrak de **Spreuw** voor het tweede jaar op rij in Berkheide. In de bebouwde kom werd wel gebroed, waarbij de jongen vaak al half mei uitvliegen en in groepjes op gazonnen en duingraslanden foerageren. Er werden beduidend minder vogels geteld vanaf de telposten dan in voorgaande jaren. Telpost Berkheide was in het voorjaar goed voor 3.060 ex en de Puinhoop in het najaar voor 134.273 ex. Vorig jaar waren dit nog respectievelijk 32.539 en 299.201 ex.

Zanglijster laat de laatste jaren een vrij stabiele trend qua aantal territoria in Berkheide. Net als vorig jaar werden er vanaf Telpost Berkheide echter opvallend weinig vogels in het voorjaar gezien: slechts 34 ex. Vanaf De Puinhoop daarentegen werd in het najaar het grootste aantal sinds 2019 geteld: 5.560 ex. Op Lentevreugd waren in februari maximaal drie **Grote Lijsters** aanwezig. Februari en maart bleken zoals gewoonlijk de beste maanden voor de voorjaarsstrek. Langs Telpost Berkheide vlogen 62 ex, waarvan 21 ex op 9 maart. In Berkheide werd geen territorium vastgesteld. De najaarsstrek verliep minder opvallend, met 18 ex langs De Puinhoop. In de winterperiode verbleven groepjes **Koperwieken** op onder meer Lentevreugd, de Willem van den Berghstichting, De Mient en in Berkheide. Eind februari en begin maart werden tijdens de voorjaarsstrek groepen tot 220 ex opgemerkt, waarbij de vogels geregeld hun 'subzang' laten horen. Op 18 maart vlogen 480 ex langs Telpost Berkheide, terwijl het voorjaarstotaal strandde op 522 ex. Op de Vrieze Wei in Berkheide was op 27 april de laatste voorjaarswaarneming, waarna de eerste najaarsstrekker op 28 september werd gemeld. Vanaf De Puinhoop werden 18.385 ex geteld. Met 122 territoria in Berkheide scoorde de **Merel** het slechtste jaar sinds 1998 (75 territoria). Ook de najaarsstrek verliep stilletjes, met slechts 94 ex langs De Puinhoop. Dit najaar werd in Nederland wederom het usutu-virus vastgesteld bij Merels, wat tot verhoogde sterfte leidt. Overigens zal het lage aantal territoria eerder te wijten zijn aan de regeneratieprojecten in Berkheide, waarbij veel struwelen zijn verwijderd. Van **Kramsvogel** werden in de winterperiode groepen tot maximaal 120 ex gemeld van Lentevreugd en circa 50 ex op voormalig Vliegkamp Valkenburg. De laatste voorjaarsvogel vloog op 4 april langs Telpost Berkheide, en de eerste najaarsvogel vloog

Wielewaal | Telpost Berkheide, Wassenaar,
12 mei 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Roodmus 1e kj | Hotel Duinoord, Berkheide, Wassenaar,
9 juli 2024 | ROB WASSENBURG

Kwartelkoning | Opgepakt in jachthaven van Katwijk aan Zee
en zelfde avond losgelaten achter de Soefitempel,
7 september 2024 | TESSA LOELIGER

Bijeneter | Telpost Berkheide, Wassenaar,
12 mei 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Reuzenster | Telpost Berkheide, Wassenaar,
11 mei 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Lachstern | Telpost Berkheide, Wassenaar, 14 mei 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Roerdomp | Lentevreugd, Wassenaar, 27 augustus 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Ringmus met hybride 1e kj **Huismus x Ringmus** | voormalig Vliegkamp Valkenburg, 5 augustus 2024 | ED SCHOUTEN

Tapuit 1e kj | Coepelduynen, Noordwijk, 31 augustus 2024 | WIJNDELDT BOELEMA

Purperreiger 1e kj en Blauwe Reiger adult
| Lentevreugd, Wassenaar, 2 september 2024
| RENÉ VAN ROSSUM

Boomvalken broeden in bebouwde kom

Boomvalken juveniel | Hoornes, Katwijk aan Zee, 26 augustus 2024 | ED SCHOUTEN

Hoe leuk is het als er in ons gebied een broedgeval van een mooie soort wordt vastgesteld met alles erop en eraan, en niet omdat er toevallig enkele waarnemingen binnen de datumgrenzen vallen. Een broedgeval van de Boomvalk kon in 2024 onomstotelijk worden vastgesteld,

en nog wel in de bebouwde kom van Katwijk aan Zee. Het familieleven speelde zich af voor de ogen van de wijkbewoners.

Wie op de website van de Werkgroep Berkheide (vwgberkheide.nl) de broedvogelinventarisaties van de afgelopen 70 jaar doorpluist merkt dat de Boomvalk ook 'vroeger' een bijzonder schaarse broedvogel was in het Katwijkse. In 1963 maakte de Katwijkse Vogelwacht voor het eerst melding van de Boomvalk als 'broedvogel'. Vanaf de zeventiger jaren tot en met 2008 werd er in de meeste jaren wel een territorium genoteerd voor Berkheide. Daarna kwam de klad erin.

In een hele ouwe Duinstag, jaargang 10 nummer 3 (1995), filosofeer ik over de vraag of de Boomvalk misschien ergens in de bebouwde kom zou kunnen broeden. Vanuit mijn flat zag ik dat jaar in juni/juli veel jagende Boomvalken door de straat racen, en ook volwassen vogels met vogelprooien voorbijgaan. Van roofvogel-goeroe Rob Bijlsma had ik toen begrepen dat deze vogels meestal in een rechte lijn naar het nest gaan; een goede inventarisatie-truc dus. Maar het kan een route van meerdere kilometers zijn, en ik heb geen expedities ondernomen naar vermoedelijke nestplaatsen op de route.

De eerste Boomvalk dit jaar bij ons werd gezien op 6 april. Na doortrekkers in april en mei bleven de waarnemingen doorgaan, vooral uit de bebouwde kom en dan vooral de noordwesthoek van Katwijk aan Zee. In een flat wonen heeft z'n voordelen. Paula van der Panne hoorde eind juli begin augustus regelmatig rare piepgeluiden in de achtertuin van haar flat aan de Hoorneslaan. Gaandeweg werd duidelijk dat de geluiden samenvielen met overvliegende en aankomende Boomvalken. Op 20 augustus waren er twee jongen zichtbaar in wat de nestboom moest zijn, en op 22 augustus kreeg Paula zelfs de hele familie van vier op de foto. Na 31 augustus zijn de vogels hier niet meer gezien. Nu de bomen kaal zijn is het nest, ongetwijfeld een oud nest van de Zwarte Kraai, nog steeds te zien.

Volgens cijfers van Sovon is de stand van de Boomvalk in Nederland sinds halverwege jaren tachtig gehalveerd. Er broeden tegenwoordig niet meer dan 400-600 paartjes in Nederland. Zuinig op zijn dus!

Boomvalk adult | Hoornes, Katwijk aan Zee, 26 augustus 2024
| ED SCHOUTEN

Roodpootvalk 1e kj | Lentevreugd, Wassenaar, 2 september 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Een goed jaar voor Kwartelkoningen

Dit jaar werden drie Kwartelkoningen gemeld in het waarnemingsgebied, waarbij het in elk geval om twee verschillende vogels ging. Landelijk bleek het een goed jaar voor de soort te zijn. De waarnemingen in Katwijk en omstreken moeten daarom, ondanks de zeldzaamheid van de soort in onze regio, niet als een verrassing worden gezien.

Al jaren dalen de aantallen Kwartelkoningen in Nederland en in 2023 bereikte de soort een nieuw dieptepunt met slechts 15 tot 20 territoria. Enigszins verrassend was daarom de opleving in 2024, met landelijk minimaal 75 territoria. Ook Katwijk pikte een graantje mee met twee roepende vogels op verschillende locaties.

Het eerste exemplaar werd in de nacht van 21 juni gevonden in het noordelijke deel van voormalig Vliegkamp Valkenburg tussen de Achterweg en de Randweg Mariene Vliegkamp. Dit drassige terrein staat vol met grasvegetatie, waaronder pitrus, en lage wilgjes. De baltsroep was hier tot 30 juni te horen, voornamelijk tussen zonsondergang en -opkomst.

In de avond van 4 juli riep een vogel op Rijnfront in Oegstgeest op een nieuwbouwlocatie. Deze vogel hield zich op in braakliggend terrein. De waarnemingen van Rijnfront en het voormalig Vliegkamp overlappen niet, dus het is niet helemaal uit te sluiten dat het om dezelfde vogel gaat. De afstand tussen beide locaties bedraagt ongeveer een kilometer.

De derde waarneming betrof een exemplaar dat op 7 september verzwakt werd opgeraapt in de jachthaven. Deze vogel is opgehaald door de dierenambulance en overgedragen aan het dierenasiel in Leiden. Dezelfde avond nog is de vogel losgelaten op de Vrieze Wei in Berkheide.

Voor de jongste generatie vogelaars was de Kwartelkoning van het voormalig Vliegkamp (het tiende geval voor Katwijk) de eerste twitchbare. De laatste hiervoor waargenomen vogel die zich voor langere tijd liet horen, zat van 8 tot 10 juni 2008 op Lentevreugd. De enige veldwaarneming in de tussenliggende periode betrof een vogel die werd opgestoten in het kruidenveld voor De Puinhoop op 7 september 2018. In eerdere jaren werden bij De Puinhoop tot twee keer toe Kwartelkoningen gezien, namelijk op 1 september 2001 (opgestoten door de jack russell van Menno van Duijn) en 27 september 2007.

Andere gevallen van roepende Kwartelkoningen in ons gebied dateren van 18 mei 1982, 16 mei 1987 en 31 juli 2000 in Berkheide, 1 juni tot 10 juli 2003 op De Zanderij en dus de vogel van 2008 op Lentevreugd. Een van de opmerkelijkste gevallen is de vogel van 18 mei 1993, die in de Vlierstraat in Katwijk aan Zee in de vroege morgen in een dakgoot liep, in een voortuin belandde en uiteindelijk de straat uitrende. Een asieltvogel tot slot die op 24 september 2019 op Lentevreugd werd losgelaten, was afkomstig uit Monster, waar de vogel elf dagen eerder was opgeraapt.

Literatuur

Meijer, A., A. van Egmond, G. van der Bent & R. van Rossum, 1996. Bijzondere uitgave De Duinstag, Vogelclub Katwijk.

op 19 september over De Puinhoop. De najaarstrek leverde weinig goede dagen op, met in totaal slechts 816 ex langs De Puinhoop. Op 23 december vlogen tijdens een koude dag met noordenwind enkele honderden vogels over het dorp. **Beflijsters** arriveerden op de laatste dag van maart. De grootste groep, van 16 ex, liep traditiegetrouw op de Vrieze Wei in Berkheide. Vanaf Telpost Berkheide werden in totaal 37 ex geteld, een stuk minder dan in de voorgaande zes jaar (van 2018-2023 respectievelijk 145, 296, 261, 98, 211 en 92 ex). In het najaar werden in totaal 22 ex waargenomen, waarvan de laatste in een tuin in Katwijk aan de Rijn vertoefde op 29 oktober. 28 april was goed voor de eerste **Grauwe Vliegenvanger**. De trek verliep goed langs Telpost Berkheide, met een voorjaarsrecord van 76 ex! Ook werd het dagrecord verbeterd, met 60 ex op 12 mei. Het vorige dagrecord stond op 32 ex op 7 mei 2016. Het najaar leverde slechts een handvol waarnemingen op. De laatste vogel werd waargenomen op 28 september. Van de **Roodborst** neemt het aantal territoria al jaren toe (ondanks de regeneratieprojecten in Berkheide...). Het aantal territoria van de **Nachtegaal** bleef met een aantal van 230 min of meer stabiel in Berkheide. Op Lentevreugd werd een recordaantal van 8 territoria genoteerd. De eerste waarneming was op 5 april en de laatste op 3 september. Het lijkt erop dat de **Blauwborst** zijn piek (37 territoria in 2022) is gepasseerd in Berkheide, met dit jaar 32 territoria. Op 14 maart werd het eerste zingende mannetje gehoord. De zevende **Kleine Vliegenvanger** voor het waarnemingsgebied werd op 21 september gevonden langs het Zwarte Pad. Het betrof een onvolwassen vogel, gevonden door wie anders dan 'Mister Phyllo' Casper Z. Twee **Bonte Vliegenvangers** vlogen op 12 mei langs Telpost Berkheide, waarna nog één waarneming van 1 ex volgde op 5 juni in Berkheide. Vanaf half augustus druppelden de eerste najaarstrekken binnen, met uiteindelijk 21 ex in totaal, tot 22 september. Voor het eerst sinds 2018 werd weer eens een territorium van een **Zwarte Roodstaart** vastgesteld in Berkheide. In de winterperiode werden vogels gezien in de Binnenwatering (1 ex), in Rijnsburg-Kloosterschuur (1 ex) en op Rijnfront (4 ex). Op de twee laatstgenoemde locaties werden ook zingende vogels gehoord, evenals in De Mient, de Elsgeesterpolder en de Zijlhoek. Op 27 juni werd een juveniele vogel waargenomen op voormalig Vliegkamp Valkenburg. **Gekraagde Roodstaarten** arriveerden op 29 maart. De dalende trend in het aantal territoria in Berkheide zet zich voort, met dit jaar 30 territoria, het laagste aantal sinds 2010 (17 territoria). Met in totaal circa 15 voorjaarsvogels is het **Paapje** zoals gewoonlijk vrij schaars. In het najaar zijn de waarnemingen vooral afkomstig uit de Coepelduynen (dagtotaal van 7 ex), Berkheide (dagtotaal van 12 ex), Lentevreugd (dagtotaal van 10 ex) en het terrein van voormalig Vliegkamp Valkenburg (dagtotaal van 15 ex). **Roodborsttapuit** is tegenwoordig een vaste overwinteraar, met dit jaar 6 ex op Lentevreugd en enkele vogels in de Coepelduynen, Berkheide en voormalig Vliegkamp Valkenburg. Het aantal territoria in Berkheide en op Lentevreugd bleef stabiel. Op 19 maart rende de eerste **Tapuit** van het voorjaar rond in Berkheide. Zowel in het voorjaar als het najaar worden enkele tientallen vogels gezien, voornamelijk in Berkheide, op Lentevreugd en in de Coepelduynen. De eerste waarneming van een **Izabeltapuit** voor het waarnemingsgebied betrof een vogel in het Hanengekraai in Berkheide op 20 oktober. Op 22 oktober werd de vogel teruggevonden op de Vrieze Wei.

Purperreiger 1e kj | Lentevreugd, Wassenaar, 6 september 2024 | HANS OVERDUIN

Kleine Strandloper 1e kj | Lentevreugd, Wassenaar, 6 september 2024 | HANS OVERDUIN

Poelsnip in Berkheide nu met foto

Poelsnip | Berkheide, Wassenaar, 9 september 2024 | MAARTEN LANGBROEK

Op maandag 9 september 2024 rinkelde rond een uur of drie in de middag mijn werktelefoon. Ik zat te werken achter de computer op ons beheerkantoor aan de Duinweg in Noordwijk en kreeg vegetatieonderzoeker Edwin de Weerd aan de lijn. Hij vertelde me dat hij, samen met een collega, tijdens zijn werkzaamheden in de Boerendel in Berkheide een 'vrijwel zekere' Poelsnip had opgestoten, en dat ze wisten waar de vogel ongeveer was ingevallen. Helaas hadden ze geen goede foto's kunnen maken, daarvoor ging het te snel. Ik heb direct al mijn spullen, waaronder mijn camera, bij elkaar geraapt en ben in allerijl richting Berkheide gereden.

In Berkheide aangekomen zijn we met z'n drieën in linie door het betreffende deel van de vochtige duinvallei gelopen. Alsnog heel plotseling vloog een wat plomp gebouwde snip voor ons op. Opvallend was ook het knorrende geluid en de rechtlijnige manier van vliegen. Ik heb de vogel helaas niet door de verrekijker gezien, want ik begon direct met het schieten van vluchtfoto's. Daar ben ik achteraf heel blij om, want de vogel was binnen enkele seconden weer verdwenen in de richting van de Moeder Joppedel. Tussen de vele foto's zaten gelukkig ook foto's waarop de kenmerken duidelijk zichtbaar waren en gelukkig kon René ze nog wat oppoetsen. Het betrof inderdaad een Poelsnip, een grote zeldzaamheid in ons waarnemingsgebied! Vanwege de kwetsbaarheid van het terrein en de mogelijke aanloop van vogelend Nederland besloot ik om de waarneming op dat moment alleen onder intimi te delen. Het duurde tot donderdag 12 september voordat ik weer in het

gebied kon zijn. In de tussentijd was de vogel door niemand meer gemeld. Collega-boswachter Joël Haasnoot en ik besloten om te gaan zoeken. In de Boerendel leverde dit niets op, dus we zochten verder. We gaven het bijna op, maar de allerlaatste snip die opvloog uit de Knolletjesdel was de Poelsnip! (Dit betreft de vallei ten noorden van Boerendel, waar ook ca. 25 Watersnippen aanwezig waren). De vogel verplaatste zich in de richting van de Drie Landjes, maar na deze waarneming vonden we hem niet meer terug. Op vrijdag 13 september is nog uitvoerig gezocht, waaronder door ondergetekende, maar tevergeefs.

Deze waarneming betreft eigenlijk de derde Poelsnip in ons waarnemingsgebied, maar het is pas de eerste met bewijsmateriaal in de vorm van duidelijke foto's. Op Lentevreugd werd in september 2009 een opvliegende vogel gezien en, lang geleden, in oktober 1980, werd een exemplaar gezien in de omgeving van De Muur in Berkheide (aanvaard door de CDNA). Overige waarnemingen uit de duinen komen uit Noord-Holland: eentje in de Amsterdamse Waterleidingduinen (juli 1994) en recenter een opvliegende vogel bij de zuidpier van Ilmuiden (september 2020). Al met al een aangename verrassing en een goede soort voor onze regio, nu dus inclusief voldoende documentatie! De waarneming is eind december door de CDNA aanvaard.

| MAARTEN LANGBROEK

Kuifmees 1e kj | Telpost Berkheide, Wassenaar, 19 juli 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Sperwergrasmus | Berkheide, Katwijk, 19 september 2024 | SIEBE WIERSMA

Mussen t/m piepers en kwikstaarten

Wim Langbroek

De meeste waarnemingen van de **Ringmus** betreffen overvliegers over de telposten in het najaar. De aantallen waren zeer laag. Nabij voormalig Vliegkamp Valkenburg was een Ringmus gepaard met een Huismus. Dat resulteerde in tenminste twee juveniele **hybrides Ringmus x Huismus**. De **Huisumus** is een algemene standvogel. Op 25 juni werden 125 paartjes gemeld bij manege Jonker, waarvan de dagen zijn geteld (van de manege). In de wintermaanden zijn langs de Wassenaarse Slag bij de Badmeester minstens 50 ex aanwezig. De **Heggenmus** is een algemene broedvogel binnen en buiten de bebouwde kom. In Berkheide waren er 217 territoria. Dat klinkt als veel, maar het is wel het laagste aantal ooit geteld. Over de Puinhoop in het najaar vlogen er enkele tientallen per ochtend over. De beste dag was 22 september, met 48 ex.

Alle waarnemingen van **Engelse Kwikstaart** komen uit de periode 8 april-13 juni. Allerlei tijdelijke plasjes in Berkheide door de hoge waterstand trokken het hele voorjaar groepjes kwikstaarten aan. Op 1 mei zaten 6 ex op de Vrieze Wei. Mei is bij uitstek de beste maand voor de **Noordse Kwikstaart**. De eerste vloog op 28 april over Berkheide. Op 12 mei vlogen circa 80 ex over Telpost Berkheide. De laatste van het jaar vloog hier over op 14 mei. De eerste **Gele Kwikstaarten** van het seizoen waren 22 maart aanwezig in de Mient Kooltuin. Vanaf de telposten worden de meeste ex genoteerd als Gele Kwikstaart spec. De beste dag was 12 mei met 197 ex over Telpost Berkheide. Op 29 september werden de laatste van het jaar gemeld over de Puinhoop en op Lentevreugd. In de broedtijd is de **Grote Gele Kwikstaart** gebonden aan snelstromende beken en is de soort niet aanwezig in het waarnemingsgebied. In de wintermaanden verblijven enkele ex in de bebouwde kom, waar grote gebouwen met plassen op het dak een aantrekkelijke biotoop vormen. De laatste 2 ex van het voorjaar vlogen op 18 juni over Telpost Berkheide en de eerste van het najaar vloog op 7 september over de Puinhoop. In het najaar was 29 september verreweg de beste dag, met 49 ex naar zuid vanaf de Puinhoop. De **Witte Kwikstaart** is elke maand waargenomen. Net als bij de Gele Kwikstaart wordt er vanaf de telposten ook gebruikgemaakt van de verzamelsoort Witte Kwikstaart spec. De beste dag was 17 maart, met 90 ex langs Telpost Berkheide. Vanaf 4 maart waren de eerste **Rouwkwikstaarten** aanwezig in de Mient Kooltuin. Naast de waarnemingen uit dit gebied kwamen er veel meldingen van Lentevreugd en uit Berkheide. Op 3 mei was een mannetje aanwezig bij het Dorendel in Berkheide. Dit was de laatste waarneming van 2024.

De **Grote Pieper** wordt vooral opgemerkt vanaf telposten vanaf eind september tot begin november. Op 21 september vlogen 2 ex over de Coepelduynen. Over Lentevreugd en Berkheide werden deze dag ook overvliegende ex opgemerkt. De laatste van 2024 vloog op 25 oktober over Berkheide. Opvallend is dat er dit jaar geen waarnemingen zijn van de **Duinpieper**. De **Graspieper** broedt in de duinen en in de polders. Deze soort is jaarrond te vinden, maar in de wintermaanden zijn de aantallen veel lager. In Berkheide werden 83 territoria vastgesteld, een behoorlijke toename! De laatste tien jaar ging het gemiddeld om 50-60 territoria per jaar. Er is sprake van een vergelijkbare toename in de Coepelduynen, met dit jaar 40 territoria. Op Lentevreugd is het aantal territoria vergelijkbaar met vorige jaren. Mogelijk zijn de diverse regeneratieprojecten de oorzaak van de toename in de duinen. In het voorjaar was 6 april

de beste dag, met bijna 700 ex langs Telpost Berkheide. In het najaar vlogen op 22 september 4.200 ex en op 29 september 4.890 ex over de Puinhoop. De eerste **Boompieper** van het seizoen vloog al op 20 maart over Lentevreugd. De beste dag tijdens de voorjaarstrek was 6 april, met 54 ex over Telpost Berkheide. Het aantal territoria is de laatste jaren sterk toegenomen, en in 2024 zijn er in Berkheide 55 territoria vastgesteld, het hoogste aantal ooit. De laatste van het jaar vloog 28 oktober over Berkheide. Het dennenbos achter de voormalig koffietent is een plek waar je altijd al een **Siberische Boompieper** aan de grond verwacht. Op 3 oktober werd er daadwerkelijk aan de zuidkant van dit bos een Sibopi gevonden. In oktober werden daarnaast vier overvliegende ex opgemerkt, waarvan de meeste gedocumenteerd met een geluidsopname.

Op 22 september vloog een **Roodkeelpieper** richting zuid over de Puinhoop. In de wintermaanden verbleven meerdere **Waterpiepers** in Berkheide, op Lentevreugd en op voormalig Vliegkamp Valkenburg en in de aangrenzende polders. Vanaf de tweede helft van maart waren er meerdere ex in zomerkleed te bewonderen. De laatste waarneming van het voorjaar kwam van Lentevreugd op 21 april en de eerste van het najaar vloog over Berkheide op 12 oktober. **Oeverpiepers** vlogen in laag aantal over de telposten in voor- en najaar. Vogels aan de grond werden met name in de Buitenwatering gezien. De laatste waarneming van het voorjaar betreft een overvliegend ex over Berkheide op 31 maart, de eerste van het najaar vloog op 18 september over de Coepelduynen.

Vinken en gorzen

Gijsbert van der Bent

De **Vink** is het hele jaar door alomtegenwoordig in ons hele waarnemingsgebied. De groepjes die her en der in de wintermaanden worden waargenomen zijn niet groot: maximaal een kleine honderd. De soort broedt overal waar enig opgaand hout is. In telgebied Berkheide lijkt de soort met 188 territoria wel ongeveer aan z'n max te zitten. Zijn faam als massale doortrekker maakte de Vink ook in 2024 niet waar. Beste trekdag in het voorjaar was 27 februari, met 400 ex over Telpost Berkheide. Na maart was er geen trek van betekenis meer. Op de laatste dag van september begon zich enige najaarstrek te manifesteren (600 ex over De Puinhoop). Beste najaarsdag was 12 oktober, toen er naar schatting 15.000 ex over Berkheide vlogen (over De Puinhoop werden 5.000 ex geteld). De laatste dag met trek was 10 november: 1.288 ex over De Puinhoop. Bij de **Keep** is het ook schraalhans keukenmeester. Waarnemingen aan de grond waren zeer schaars. Vanaf de tweede decade van maart tot in april werd wel trek opgemerkt, maar de dag-aantallen kwamen niet boven 52 ex uit. Vanaf eind september tot half november kon de trek over De Puinhoop ook niet imponeren. Veruit de beste dag was 12 oktober, met 600 ex over De Puinhoop. In de wintermaanden is het stil aan het **Appelvink**-front. Maar ook in de zomermaanden, al werden er twee territoria genoteerd voor Berkheide/Panbos. Vanaf maart tot eind oktober is er trek vastgesteld, met af en toe meer dan 20 ex per dag. Beste dag was 12 mei, met maar liefst 73 ex over en rond Telpost Berkheide. Het gaat wel lekker dus met deze stoere soort. De **Goudvink** houdt met 3 territoria dapper stand in Berkheide, maar dat er na 25 mei helemaal geen waarnemingen meer zijn is vreemd/opvallend.

Het jaar 2023 moest het zonder **Roodmus** doen, maar in 2024 was het weer raak. Op 28 mei zong een ex in de Coepelduynen net

Kleinste Jager 1e kj | Telpost Savoy, Katwijk aan Zee, 11 september 2024 | JOAS DE VREUGD

boven de Uitwatering. Daarna hield een mannetje de gemoederen in Berkheide bezig op 14 en 24 juni, en een vrouwtje op 9 en 14 juli (omgeving Duinoord). Zeker wel broedverdacht, maar er is geen territorium van gemaakt. Grote groepen van de **Groenling** in het dorp zijn verleden tijd; ze worden in ieder geval niet meer gemeld. De strijd tegen de exoot Rimpelroos kan hier de oorzaak van zijn. Tot in de zomer wordt de soort vooral heel veel gemeld van Lentevreugd (hier 10 territoria, Berkheide deed het met 16). Er werden van waarde geen aantallen trekkers genoteerd. Eind september-oktober was er enkele weken gelukkig nog een vertrouwd groepje van 30-40 ex op De Puinhoop. Van de **Frater** waren er twee waarnemingen: 12 april 1 ex in Berkheide en 2 november 1 ex over de Boulevard. De **Kneu** doet het als broedvogel best goed, met 95 territoria in Berkheide, 21 op Lentevreugd en 38 in de Coepelduynen, en ook op het voormalig Vliegkamp Valkenburg wordt gebroed. Vanaf maart komen ze tevoorschijn om de inventariseerders en trekkelers hoofdbreken te bezorgen met hun grillige gedrag. Vanaf augustus tot begin oktober worden er groepjes tot maximaal 55 ex gemeld van Lentevreugd en De Puinhoop. Op 3 november sloot al het hoofdstuk Kneu voor 2024.

Voor Waarneming.nl is er vanaf nu maar 1 soort Barmsijs: de **Barmsijs**. Voor de lijstjes-fetisjistten onder ons erg jammer dat hier de lijst van de internationale ornithologische organisatie IOC wordt gevolgd, want er waren minstens drie soorten barmsijs. Alleen de Nederlandse Dutch Birding Association en haar taxonomische adviescomité CSNA lijken als enige in de wereld vast te houden aan de 'oude' systematiek. In de eerste maanden van het jaar waren er groepjes tot zo'n 30 ex aanwezig rond Lentevreugd. Op 28 januari vlogen 60 ex over Telpost Berkheide en op 20 maart 58 ex. Van wat voorheen de **Kleine Barmsijs** was (voormalige broedvogel) werden op 7 april 2 ex en op 13 april 4 ex gemeld uit Berkheide. Na 11 mei hielden de waarnemingen op. In het najaar werd de soort op slechts 7 dagen met enkele ex gemeld. De **Kruisbek** hield zich zeer gedeisd in 2024. Tussen 19 maart en 31 oktober werd de soort op slechts elf dagen gemeld, met in totaal niet meer dan 20 ex, en er was geen enkele waarneming van een vogel ter plaatse. Van de **Putter** kwamen er waarnemingen uit alle maanden van het jaar, van het hele gebied, mede omdat de soort ook als broedvogel goed verspreid is. Buiten het broedseizoen regelmatig groepjes van tientallen ex, tot maximaal 100 ex, met name op Lentevreugd, Berkheide en De Puinhoop. Van de **Europese Kanarie** werden overvliegende enkelingen gemeld op 22 juni, 4 oktober (even ter plaatse op De Puinhoop), 11, 20 en 26 oktober en 29 november. De **Sijs** werd in alle maanden van het jaar waargenomen, met in de wintermaanden groepjes van enkele tientallen foeragerende vogels, voorjaars-trek vooral in maart en najaarstrek vanaf half september tot begin november. Op zes dagen werden meer dan 100 ex geteld, met als beste dag 12 oktober, toen er 400 over Berkheide vlogen.

De **Ijsgors** is best wel zeldzaam geworden. Tussen 24 september en 10 november werd een tiental overvliegende ex opgemerkt, met name over de Puinhoop en over Berkheide. De **Sneeuwgorst** wordt al net zo zeldzaam; slechts zes waarnemers hebben de soort gezien/doorgegeven. Op 11 januari vlogen er 2 ex over strand. Na overvliegende enkelingen op 21 en 26 oktober waren er vogels ter plaatse op 2 november (Uitwatering), 13 november en 23 november (respectievelijk 2 en 1 ex in Berkheide).

Het kan nog erger met de gorzen. Van de **Geelgorst** is slechts één voorjaarswaarneming (12 mei, over Telpost Berkheide) en in het

najaar alleen op 22 september en 12 en 15 oktober overvliegende enkelingen. De **Ortolaan** was altijd al bijzonder, maar slechts een gehoorde, overvliegende vogel op 27 augustus is een wel erg schamele oogst (en ook wel schamele waarneming...). Op 4 oktober vloog een **Dwerggorst** over de Coepelduynen (geluid opgenomen). Op 10 november liet een vogel zich fraai zien en fotograferen op het Zwarte Pad. De **Rietgorst** is broedvogel van Berkheide (met 18 territoria redelijk stabiel), Lentevreugd (19 territoria, afnemend) en op voormalig Vliegkamp Valkenburg en langs het Valkenburgse Meer (maximaal een tiental). Overwintert in heel klein aantal. Doortrek vanaf februari, als ook de zangposten weer worden bemand. Een groepje van 25 foeragerende ex in de Mient Kooltuin op 25 maart is een uitzonderlijk hoog aantal. Beste trekdag was 9 maart, met 95 ex over de Coepelduynen en 75 ex over Telpost Berkheide. Vanaf begin september gaan de waarnemingen vooral uit het noordelijk deel komen. Beste trekdag was 12 oktober, met 50 ex over Berkheide.

Exoten en escapes

Frank van Duivenvoorde

Het beleid ten aanzien van het terugdringen van 'exoten' heeft ook dit jaar niet tot aansprekende resultaten geleid. Een deel van de redactie wil daarom deze groep doodzwijgen. "Als we doen of ze er niet zijn, is het probleem toch ook opgelost?" **Struisvogel**politiek! Om hen enigszins tegemoet te komen is deze groep aan de oudste scribent toebedeeld.

Eerst een droevig bericht: de **Fazant** heeft het dit jaar niet meer gered. Na de klap van het wegvallen van Prins Bernhard heeft de opkomst van de Vos deze soort de nekslag toegediend. De **Grote Canadese Gans**, de **Nijlgans** en de **Halsbandparkiet** zetten nog steeds hun beste beentje voor en kwellen in grote groepen ons net- en trommelvlies. Ben benieuwd of ze over honderd jaar nog steeds exoten worden genoemd.

Dan de escapes. Een **Indische Gans** werd vanaf mei waargenomen in het gebied tussen Lentevreugd en het Valkenburgse Meer, de Gouden Driehoek van de zwemvlies-escapes. Een gekleurde **Ross' Gans** verbleef daar ook, en in november zelfs een **Andesgans**. Een **Bahamapijlstaart** wist zich één dag bij het gezelschap te voegen. Een **Carolina-eend** en enkele **Mandarijneenden** verbleven in het meest gouden deel van de driehoek: de golfbanen en Rijksdorp. Ook **Zwarte Zwanen** werden in die omgeving waargenomen. Het lelijkste eendje - de **Muskuseend** - werd echter niet geaccepteerd en moest zich op de Berghstichting verpozen.

Een **Grasparkiet** en enkele **Kanaries** zijn de ware helden van dit verhaal. Ze wisten uit slavernij te ontsnappen en gaan in de vrije natuur een snel einde tegemoet. Motto: liever te sterven als een Leeuw dan te leven als een Lam. De **Lori van de Blauwe Bergen** is niet de hoofdfiguur uit een opwindend stripboek ('Kuifje en de ...'), maar een heuse papegaai/parkiet die over Telpost De Puinhoop vloog. "Zie trektellen" en "zie foto's" waren echter de spannendste teksten die de aanwezigen over deze waarneming wisten te produceren.

Kleine Vliegenvanger 1e kj | woonzorgpark Willem van den Bergh, Noordwijk, 21 september 2024 | JACCO VAN BEELEN

Siberische Boompieper | dennenbos bij voormalige koffietent, Berkheide, Wassenaar, 3 oktober 2024 | JONA HAASNOOT

Grutto's | Telpost Berkheide, Wassenaar, 7 maart 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Koereiger | Lentevreugd, Wassenaar, 15 juli 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Velduil | Telpost De Puinloop, 4 oktober 2024 | KEES DE MOOIJ

Velduil | Berkheide, Wassenaar, 20 oktober 2024 | THIJS SCHIPPER

In de Ganzenhoek, nét buiten ons waarnemingsgebied werden onder andere een **Roetvliegenvanger** (nieuwe soort voor Nederland!), **Zwarte Specht** (eerste in de Zuid-Hollandse duinen sinds vele jaren) en **Blauwstaart** waargenomen.

Roetvliegenvanger | Ganzenhoek, Meijndel, Wassenaar, 6 oktober 2024 | **MARIJN PRINS**

Hop | Lentevreugd, Wassenaar, 23 oktober 2024 | **HENK ZIELSTRA**

Sperwergrasmus 1e kj | Hotel Duinoord, Berkheide, Wassenaar, 25 oktober 2024 | GERTJAN VAN DER KOOIJ

Pallas' Boszanger | Zwarte Pad, Coepelduynen, 30 oktober 2024 | SIEBE WIERSMA

Izabeltapuit

Nieuwe soort voor Katwijk!

De titel boven dit stukje had kunnen zijn: een spannende tapuit in Berkheide, maar wie rondt de determinatie af? Het duurde namelijk even voordat daar zekerheid over kwam. Zeker is wel dat ik de gelukkige was die de vogel mocht herontdekken! Hierbij een kleine bloemlezing over wat zich in de periode van 20 tot en met 22 oktober 2024 in Noord-Berkheide afspeelde.

50

Op zondag 20 oktober vond Florine van Wezenberg een 'Tapuit' bij de Soefitempel in Berkheide. Een aantal admins op Waarneming.nl dacht direct aan Izabeltapuit, maar voor een zekere determinatie waren de bijgevoegde foto's helaas toch niet toereikend. Op maandag 21 oktober heeft een aantal Kattukse vogelaars, waaronder ikzelf, op locaties rond de Soefitempel en bij de Vrieze Wei gezocht, maar niets aangetroffen. De hoop al opgegeven hebbend, reed ik op dinsdag 22 oktober nietsvermoedend weer richting Berkheide. Samen met collega Lianne moest ik voor een werkbezoek naar het Toverduin, grenzend aan het Panbos. Toen we de Vrieze Wei op reden zag ik uit mijn ooghoek een tapuit voor de auto uit rennen. Ik krijg van mijn collega nog steeds commentaar dat ik toen "wel erg hard remde". Ik vermoedde al dat het hier ging om de spannende tapuit van de voorgaande zondag en zag ook meteen dat het vrijwel zeker een Izabeltapuit betrof!

Ik kon gelukkig wat plaatjes schieten met mijn telefoon door de verrekijker, want ik had mijn camera (weer eens) niet bij me. Snel de locatie en foto's gedeeld in de Bird Alert BC Katwijk-appgroep. Bij terugkomst uit het Toverduin, zo'n anderhalf uur later, zag ik van een afstandje dat er al flink wat mensen plat op hun buik op het pad lagen – een goed teken! Het beestje was opvallend tam en liep te foerageren op de plek die Staatsbosbeheer gebruikt als schelpendepot. Hij kwam zeer dichtbij en liep af en toe bijna de lenzen van de fotografen in! Velen konden nog aansluiten, want de vogel werd tot ongeveer 19.00 uur waargenomen. De volgende morgen was hij in geen velden of wegen meer te bekennen.

De Izabeltapuit is een nieuwe soort voor ons waarnemingsgebied. Een soort die vrijwel ieder najaar wel ergens in Nederland opduikt, maar tot op heden Katwijk niet had aangedaan. Verreweg de meeste waarnemingen komen van de Waddeneilanden (met name Texel en Vlieland) en het deltagebied (Voorne en Goeree). Waarnemingen dichterbij huis zijn sowieso schaars: een exemplaar bij de zuidpier van IJmuiden in september 2009 en een exemplaar in Zuid-Kennemerland in oktober 2019. Al met al een prachtige soort, die we nu ook in de Katwijkse lijstjes kunnen vermelden!

| MAARTEN LANGBROEK

| RENÉ VAN ROSSUM

Izabeltapuit | Vrieze Wei, Berkheide, Katwijk aan Zee,
22 oktober 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Izabeltapuit | Vrieze Wei, Berkheide, Katwijk aan Zee,
22 oktober 2024 | MARC GUYT

Izabeltapuit | Vrieze Wei, Berkheide, Katwijk aan Zee, 22 oktober 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Kleine Mantelmeeuw | zeereep Berkheide, Wassenaar, 7 mei 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Holenduif | Lentevreugd, Wassenaar, 29 april 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Dwerggors | Zwarte Pad, Coepelduynen, 10 november 2024 | MARCEL VAN WEEGHEL

Waterral | Zwarte Pad, Coepelduynen, 21 november 2024 | SIEBE WIERSMA

Torenvalk ♂ | Telpost De Puinhoop, Katwijk aan Zee, 4 november 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Groenpootruiter | Vrieze Wei, Berkheide, Katwijk aan Zee, 30 april 2024 | JOAS DE VREUGD

Zwarte Wouw | Rijnsoever,
Katwijk aan Zee, 9 april 2024
| JOAS DE VREUGD

Topper ♂ | Telpost Savoy,
Katwijk aan Zee, 8 mei 2024
| THIJS SCHIPPER

Morinelplevier | Telpost De Puinhoop,
Katwijk aan Zee, 6 september 2024
| JOAS DE VREUGD

Paapje ♂
| Berkheide, Wassenaar, 29 april 2024
| RENÉ VAN ROSSUM

Dodaars | Buitenwating, Katwijk aan Zee, 2 november 2024 | THIJS SCHIPPER

Blauwborst ♂
| Berkheide, Katwijk aan Zee, 9 april 2024
| RENÉ VAN ROSSUM

Grote Lijster
| Berkheide, Wassenaar, 6 mei 2024
| RENÉ VAN ROSSUM

Klapekster
| Coepelduynen, Katwijk aan Zee,
5 november 2024 | THEO WESTRA

Bultrug | Katwijk aan Zee, 21 juni 2024 | JOAS DE VREUGD

De cijfers over het vogeljaar 2024

Al sinds 2012 diepen we in ons jaaroverzicht het vogeljaar nader uit aan de hand van feiten en cijfers. Hierbij maken we gretig gebruik van de op katwijk.waarneming.nl ingevoerde waarnemingen. Op basis van deze data kunnen we bekijken hoe 2024 zich verhoudt tot voorgaande jaren. Hoeveel soorten zijn er gezien in ons waarnemingsgebied? Welke soorten hebben we dit jaar niet gezien? Hoeveel waarnemers hebben waarnemingen ingevoerd en hoeveel waarnemingen zijn dit dan? Kwamen sommige soorten eerder terug uit de overwinteringsgebieden dan normaal? Allemaal leuke informatie die wat vertelt over 2024.

De soorten

In 2024 werden in ons waarnemingsgebied in totaal 255 soorten ingevoerd op katwijk.waarneming.nl. Maar het gaat eigenlijk om 260 soorten. Dit verschil heeft te maken met taxonomie. Observation International gebruikt voor het platform observation.org (en daarmee ook voor waarneming.nl) de taxonomie van het International Ornithological Committee (IOC). In Nederland hanteren we vooralsnog ons eigen systeem, bijgehouden door de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA). Zo kan het dus zijn dat soorten als Siberische Tjiftjaf, Noordse Kwikstaart, Engelse Kwikstaart, Rouwkwikstaart en Kleine Barmsijs, op waarneming.nl Wals ondersoort staan vermeld, maar op de 'Lijst van Nederlandse vogelsoorten' (te vinden op dutchavifauna.nl) als volwaardige soorten. En laat nu net dit het geval zijn voor het vogeljaar 2024. Afgelopen jaar werden de vijf genoemde soorten gezien en komt de teller dus niet uit op 255 maar op 260 vogelsoorten.

Maar zijn alle ingevoerde soorten dan telbaar? Nee, helaas niet. De Roodhalsgans van 9 maart, de Dwergarend van 28 mei en de Middelste Jager van 7 oktober tellen we niet mee. De Roodhalsgans van 7 maart is ingevoerd op een rare plek, midden in de wijk Rijnsoever. Een onzinwaarneming dus. De Dwergarend van 28 mei klopt wel. Deze vogel vloog eerst over Telpost De Vulkaan in het Westduinpark Den Haag en werd uiteindelijk door een vogelaar vanuit de wijk Duyfrak in Valkenburg waargenomen, vliegend boven het dorp Wassenaar. Tsja, hartstikke gaaf natuurlijk maar niet binnen ons waarnemingsgebied. Last but not least, de Middelste Jager van 7 oktober langs Telpost Savoy. Dit betrof een lastige vogel waaraan in het veld al werd getwijfeld door de tellers en uiteindelijk een Kleine Jager bleek te zijn.

De Koningseider die 14 mei over zee gezien werd vanaf Telpost Berkheide, tellen we voor het gemak alvast mee, ondanks dat de waarneming nog niet is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA).

Het jaartotaal

Al met al werden er dus 257 soorten gezien. Hiervan zijn zeven soorten door één waarnemer gezien. Dit betreft de Roodhalsfuut over zee langs de Boulevard van Katwijk, de Temmincks Strandloper in de Dichte Del in Berkheide, de adulte Grote Burgemeester op het strand ter hoogte van KRB-post zuid, een Kwak in Berkheide, een Grauwe Kiekendief over de wijk Rijnsoever, een Bruine Boszanger op het terrein van het woonzorgpark Willem van den Bergh en de Ortolaan (ook) over de wijk Rijnsoever. Daarnaast is er nog een flink aantal soorten waarvan één exemplaar is waargenomen, maar wel door meerdere vogelaars. Denk aan de Ringsnaveleend en Koningseider, maar ook bijvoorbeeld Kleine Vliegenvanger (elf keer ingevoerd) en Izabeltapuit (56 keer ingevoerd). En hoewel er maar liefst drie Kwartelkoningen zijn gemeld in 2024, werd 1 exemplaar maar liefst 76 keer ingevoerd.

Het jaargemiddelde over de periode 2007-2023 bedraagt (afgerond) 255 soorten per jaar. De totaalscore van 257 voor 2024 ligt ca. 0,8% boven het langjarig gemiddelde 2007-2023. Dit is flink lager dan voorgaande jaren (2020 t/m 2023) toen de totaalscores soms

met 4% of meer boven het langjarig gemiddelde lagen. Maar 2024 is wel weer een jaar met 250+ soorten en daarmee is er ook sinds 2016 een onafgebroken reeks van jaren met 250+ vogelsoorten per jaar. Met twee nieuwe soorten in een jaar is 2024 een gemiddeld jaar qua aantal nieuwe soorten. Het langjarig gemiddelde van nieuwe soorten over 2007-2023 is namelijk, afgerond, twee nieuwe soorten per jaar. Leuk hierbij te vermelden is dat de Ringsnaveleend de 350e vogelsoort was voor ons waarnemingsgebied. Met de Izabeltapuit erbij zijn er nu dus 351 vogelsoorten waargenomen in ons waarnemingsgebied.

De nieuwkomers

Na de nul van 2023 zijn er in 2024 gelukkig weer nieuwe soorten waargenomen voor ons waarnemingsgebied: Ringsnaveleend en Izabeltapuit. De Ringsnaveleend zat al een paar dagen in Meijndel (18 tot en met 20 mei) voordat de vogel op 24 mei vliegend richting noord over Berkheide werd waargenomen door, hoe kan het ook anders, René van Rossum en Lisette van der Krogt. De andere toch wel langverwachte nieuwkomer die opdook, al moest deze soort eerst nog wel worden teruggevonden en correct worden gedetermineerd, was de bijna handtamme Izabeltapuit in Berkheide van 20 tot en met 22 oktober.

Naast deze twee nieuwkomers, zijn er nog twee soorten die bijna dezelfde status hebben, namelijk de Poelsnip en Koningseider. Voor beide soorten gaat het om het tweede geval ooit. De eerste Poelsnip voor ons waarnemingsgebied werd 44 jaar geleden waargenomen in Berkheide en de eerste Koningseider 42 jaar geleden op zee voor de Buitenwatering. De waarnemingen in 2024 voelen dus eigenlijk als nieuw voor iedereen die jonger is dan vijftig jaar en/of voor de 50-plussers die na 1985 zijn begonnen met vogels kijken.

De missers

Zijn er dan soorten die we in 2024 hebben gemist? Ja, er zijn soorten niet gezien die, hoewel schaars, normaal gesproken wel zijn te verwachten in een willekeurig vogeljaar. Denk aan soorten als Kuifduiker, Krombekstrandloper, Middelste Jager, IJsdruiker, Draaihals en Duinpieper. Deze zes soorten ontbraken in 2024.

De Middelste Jager, Draaihals en Duinpieper zijn hierbij de meest opvallende soorten, aangezien deze drie soorten in de periode 2005-2023 (vrijwel) jaarlijks werden waargenomen. Dit geldt ook voor de IJsdruiker, die sinds 2010 jaarlijks werd waargenomen tot 2024. De Krombekstrandloper en de Kuifduiker zijn daarentegen altijd al soorten geweest die je wel kan verwachten maar niet jaarlijks worden waargenomen. In tabel 1 is een overzicht te vinden van soorten die eigenlijk elk jaar wel kunnen worden verwacht, maar dit jaar dus niet zijn gezien.

Naast de missers zijn er nog wat andere opvallende zaken te melden. De Zwarte Mees was dit jaar opvallend schaars met maar twee waarnemingen (drie vogels) over heel 2024. Al is het niet vreemd als je kijkt naar de landelijke 'niet-broedvogeltrend' van deze soort, die een dalende lijn laat zien vanaf 1980. En hoe zal het in de toekomst gaan met de Glanskop? Volgens de statistieken van

Tabel 1 De missers van 2024

soort	laatste jaar	aantal jaren in 2005-2023	jaarlijks 2005-2023: ja/nee/vrijwel	opmerking
Kuifduiker	2022	17	vrijwel	In periode 2005-2023 alleen niet in 2016 en 2023.
Krombekstrandloper	2023	12	nee	
Middelste Jager	2023	19	ja	
IJsduiker	2023	14	nee	Sinds 2010 vrijwel jaarlijks t/m 2023.
Vale Pijlstormvogel	2023	13	nee	
Kuifaalscholver	2021	10	nee	Opvallend zeldzaam in ons waarnemingsgebied ondanks jaarlijkse waarnemingen bij IJmuiden en Scheveningen.
Ruigpootbuizerd	2023	16	vrijwel	In periode 2005-2023 alleen niet waargenomen in 2006, 2008 en 2021.
Draaihals	2023	18	vrijwel	In periode 2005-2023 alleen niet gemeld in 2006.
Waterrietzanger	2021	12	nee	In periode 2008 t/m 2021 vrijwel jaarlijks, maar wel afnemend en sindsdien niet meer gezien.
Duinpieper	2023	19	ja	

katwijk.waarneming.nl neemt het aantal waarnemingen van deze soort per jaar sinds 2018 drastisch af. Tot 2018 zat de soort in de lift, maar sindsdien is er jaarlijks een flinke afname, met als dieptepunt maar 25 waarnemingen in 2024. De Glanskop volgt hiermee akelig nauwkeurig de landelijke broedvogeltrend.

Katwijk.waarneming.nl: de cijfers

Het belangrijkste medium waar we de vogelwaarnemingen uit kunnen halen en ons jaaroverzicht op baseren, is en blijft katwijk.waarneming.nl. Jaarlijks worden via dit platform namelijk 10.000'en vogelwaarnemingen binnen ons waarnemingsgebied ingevoerd.

Aantallen waarnemingen en waarnemers

Volgens de database zijn in 2024 door 1.210 verschillende waarnemers in totaal 51.864 vogelwaarnemingen ingevoerd. Nog nooit waren er zoveel unieke waarnemers in één jaar. Het is daarnaast het tweede jaar ooit met meeste waarnemingen en het vijfde jaar ooit (ook nog eens opeenvolgend) met meer dan 50.000 waarnemingen. Het is wel opvallend dat het aantal unieke waarnemers in 2024 (1.210) flink hoger is dan 2023 (994), 2022 (1.029) en 2021 (1.057), maar dat dit niet terug is te zien in het aantal vogelwaarnemingen. Dit is namelijk in 2024 flink lager dan in 2023 (van 54.742 waarnemingen in 2023 naar 51.864 in 2024). Dit alles is terug te zien in figuur 1.

De toename van het aantal unieke waarnemers heeft waarschijnlijk gewoon te maken met de toenemende populariteit van waarneming.nl. Met als gevolg dat steeds meer mensen zijn gaan in-

voeren. En met apps als ObsIdentify en de nieuwe app Observation, kan iedereen in het veld heel makkelijk waarnemingen invoeren.

Maar dit verklaart niet dat het aantal waarnemingen in 2024 met 2.878 is afgenomen ten opzichte van 2023. Heeft het weer hierbij een rol gespeeld? Immers, het was een nat voorjaar met weinig dagen met bijzonder goede trekomstandigheden. Ook in het najaar waren er weinig echt goede trekdagen.

Desondanks valt op dat de bekende 'veel-invoerders' in 2024 flink minder vogelwaarnemingen hebben ingevoerd, maar dat de toename in het aantal unieke waarnemers (een toename van 216 waarnemers ten opzichte van 2023) dit niet heeft kunnen 'compenseren'. In 2023 waren er dertien waarnemers die elk meer dan 1.000 vogelwaarnemingen hadden ingevoerd. Dat is in 2024 wel anders! Van de dertien waarnemers met meer dan 1.000 vogelwaarnemingen in 2023, zijn er nog negen waarnemers over. De 'dertien' van 2023, hebben in 2024 'slechts' 26.795 vogelwaarnemingen ingevoerd. Een afname van zo'n 3.400 waarnemingen ten opzichte van 2023.

Veel-invoerders

Desondanks staat doorgewinterd trekteller en notulist Lisette van der Krogt, net als voorgaande jaren, fier bovenaan met 5.506 waarnemingen. Maar ze heeft wel 1.000 waarnemingen minder genoteerd dan in 2023. Daarna volgen op gepaste afstand (lees: met minimaal 2.000 waarnemingen minder dan Lisette), de andere acht personen: Pieter Winters (3.487, was 3.022 in 2023), René van Rossum (verstoten van de tweede plek met 3.350, was 4.593 in 2023), Bas van der Burg (2.992, was 2.307 in 2023), Luuk Punt (2.442, was 2.255 in 2023), Thijs Schipper (1.882, was 2.330 in 2023), Wijndeldt Boelema (1.740, was 1.720 in 2023), Jona Haasnoot (1.204, was 1.317 in 2023) en Sjaak Schilperoort (1.141, was 1.008 in 2023). Edwin Jongeleen, met 999 vogelwaarnemingen in 2024, moet hierbij eigenlijk als tiende waarnemer genoemd worden. Was in 2023 de statistiek van 'nieuwkomer' Pieter Winters opvallend, voor 2024 geldt dit voor Edwin Jongeleen. Vanaf 1 februari 2024 is hij actief waarnemingen gaan invoeren, daarvoor was zijn aantal waarnemingen op zes handen te tellen. Deze tien waarnemers zijn met in totaal 24.743 waarnemingen goed voor ca. 48% van het totale aantal waarnemingen in 2024.

Populairste en talrijkste soorten

De algemenere soorten zijn het meest ingevoerd in 2024. De top 3 bestaat dit jaar uit de Roodborsttapuit (op de eerste plek, net als in 2022 en 2023), de Torenvalk (tweede plek in 2022 en derde plek in 2023) en Cetti's Zanger (plek 59 in 2022 maar nummer 5 in 2023). De hele top 10 is terug te vinden in tabel 2, waarbij ook is gekeken naar de positie van de soort in 2023.

Figuur 1 Ontwikkeling van de aantallen waarnemers en waarnemingen per jaar

Tabel 1 Top 10 meest populaire soorten in 2024 vs. 2023

soort	aantal waarnemingen 2024	aantal waarnemingen 2023	positie 2023
1 Roodborsttapuit	1.335	1.209	1
2 Torenavalk	1.031	877	3
3 Cetti's Zanger	1018	836	5
4 Graspieper	997	1.088	2
5 Tjiftjaf	912	787	7
6 Witte Kwikstaart	875	832	6
7 Kneu	863	851	4
8 Buizerd	812	685	10
9 Grote Zilverreiger	762	602	17
10 Boomleeuwerik	757	703	9

58

Ten opzichte van de top 10 van 2023 zijn er wel verschuivingen zichtbaar. De Graspieper, na jaren op tweede plek, is gezakt naar vierde plek. De Torenavalk is van de derde plaats in 2023 verhuisd naar de tweede plaats in 2024. De Cetti's Zanger is wederom gestegen: van de vijfde plaats in 2023 naar de derde plaats in 2024. En opeens staat de Witte Kwikstaart in de top 10, maar ook met terugwerkende kracht in de top tien van 2022 en 2023. De verklaring is de nieuwe taxonomische volgorde waarmee nu gewerkt wordt binnen waarneming.nl. Zo worden alle Rouwkwikstaarten nu meegeteld in het aantal waarnemingen van Witte Kwikstaart. Voor 2024 betekent dit dat de 84 waarnemingen van Rouwkwikstaart bij de 791 waarnemingen van Witte Kwikstaart zijn opgeteld. Maar als we de taxonomie van de CSNA zouden volgen dan zou de Witte Kwikstaart (*Motacilla (alba) alba*), met 791 waarnemingen, op de negende plaats uitkomen, waardoor de Boomleeuwerik uit de top 10 zou verdwijnen.

Een andere opvallende nieuwkomer in de top 10 van 2024 is de Grote Zilverreiger, op de negende (of eigenlijk tiende...) plek met 762 waarnemingen. Het hoogste aantal ingevoerde waarnemingen ooit in één jaar. Een van de mogelijke oorzaken is een behoorlijke toename van het aantal exemplaren dat is waargenomen vanaf Telpost De Puinhoop. In 2024 werden er 134 exemplaren genoteerd, tegen bijvoorbeeld 83 exemplaren in 2023. Dat de auteur in 2024 veel Grote Zilverreigers heeft ingevoerd (165 om precies te zijn, tegen 93 in 2023) zal ook wel een rol spelen.

Als we kijken naar de vogelsoorten waarvan in totaal de meeste exemplaren worden ingevoerd, staan Spreeuw en Vink vanaf 2007 stevig in de top 3. De derde soort in de top 3 is meestal de Koperwiek of Graspieper. In 2024 zijn er 1.000.066 vogels ingevoerd. Dit is wel bijna 50% minder dan in 2023, toen er 2.018.535 vogels werden ingevoerd. Waren er in 2023 nog 1.222.235 Spreeuwen ingevoerd, in 2024 was dit afgerond 367.982. Ook het aantal ingevoerde Vinken en Graspiepers in 2024 is lager dan in 2023, maar niet zo extreem veel lager als bij Spreeuw (124.351 Vinken in 2024 tegenover 149.583 in 2023 en 43.385 Graspiepers in 2024 tegenover 54.644 in 2023). Aangezien de bulk van Spreeuw, Vink en Graspieper wordt gemeld vanaf onze drie telposten, ligt de oorzaak van de lagere aantallen wellicht in de matige weersomstandigheden. Maar de aantallen doortrekkers van deze soorten zouden ook daadwerkelijk achteruit kunnen gaan. Feit is bijvoorbeeld dat bij Spreeuw landelijk sprake is van een dalende najaarstrend, terwijl de najaarstrend voor Telpost De Puinhoop stijgt. Desondanks noteerden we vanaf Telpost De Puinhoop in 2024 minder Spreeuwen dan in 2023. Bij de Graspieper is er sprake van zowel een landelijk dalende najaarstrend als een dalende najaarstrend over Telpost De Puinhoop. En toch zijn er vanaf Telpost De Puinhoop in 2024 meer Graspiepers genoteerd dan in 2023.

De hiervoor genoemde aantallen zijn niet de werkelijke aantallen,

Tabel 3 Fenologisch overzicht 2024

soort	2024		aller tijden	
	eerste	waarnemer	laatste	waarnemer
Boomvalk	6 apr.	vele waarnemers	6 okt.	Gijs Koomen & Roemer Roos
Kleine Plevier	7 mrt.	vele waarnemers	13 sep.	Alex en Marieke
Grutto	29 feb.	René van Rossum	6 sep.	Wim Rimmelzwaal
Visdief	26 mrt.	vele waarnemers	8 okt.	Max Ossevoort
Grote Stern	2 feb.	Sam Gobin	27 okt.	Lisette van der Krogt
Koekoek	22 apr.	Thijs Schipper	4 okt.	Thijs Glastra & Thomas Los
Gierzwaluw	18 apr.	Johannes Buitenwerf	2 okt.	Jona Haasnoot
Wielewaal	6 mei	vele waarnemers	5 jun.	Peter de Jongste
Oeverzwaluw	30 mrt.	Gijsbert Twigt	22 sep.	Jack Gravekamp
Boerenzwaluw	28 mrt.	Thijs Schipper & Lisette v.d. Krogt	12 okt.	Bertus de Lange
Huiszwaluw	30 mrt.	Gijsbert Twigt	21 sep.	vele waarnemers
Fitis	25 mrt.	Trudy de Boer & Stephen Gorren	21 sep.	Peter Spierenburg
Rietzanger	18 mrt.	Peter Spierenburg & Gijsbert Twigt	27 aug.	Pieter Winters & Martijn Hammers
Kleine Karekiet	8 apr.	Jacco van Beelen	14 sep.	Bertus de Lange
Bosrietzanger	9 mei	Marijn Prins & Erik Jansen	7 sep.	Menno van Duijn
Spotvogel	4 mei	Bas vd Burg	30 jul.	Jaco van Duijn
Snor	17 apr.	Pieter Winters & Bas v.d. Burg	7 sep.	Joël Haasnoot & Menno van Duijn
Sprinkhaanzanger	1 apr.	Annelies Marijnis	13 sep.	Jesse Zwart
Tuinfluit	12 apr.	Annelies Marijnis	8 sep.	vele waarnemers
Braamsluiper	7 apr.	vele waarnemers	8 okt.	Gijsbert Twigt
Grasmus	6 apr.	Casper Zuyderduyn	5 okt.	Luuk Punt
Blauwborst	14 mrt.	René van Rossum & Lisette v.d. Krogt	4 aug.	vele waarnemers
Nachtegaal	5 apr.	Leo Montsma	3 sep.	Gijsbert Tigt
Gekraagde Roodstaart	29 mrt.	Marijn Prins & Erik Jansen	21 sep.	Casper Zuyderduyn
Paapje	13 apr.	Ron Winkler	8 okt.	Gijsbert Twigt
Tapuit	19 mrt.	Gijsbert Twigt	25 okt.	Leo Fabriek
Grauwe Vliegenvanger	28 apr.	Wim Langbroek en Ed Schouten	28 sep.	Vivian Jacobs & Henk Krajenbrink
Boompieper	20 mrt.	Ronald Honders	18 okt.	Wijndeldt Boelema

2024		aller tijden	
eerste	waarnemer	laatste	waarnemer
6 apr.	vele waarnemers	6 okt.	Gijs Koomen & Roemer Roos
7 mrt.	vele waarnemers	13 sep.	Alex en Marieke
29 feb.	René van Rossum	6 sep.	Wim Rimmelzwaal
26 mrt.	vele waarnemers	8 okt.	Max Ossevoort
2 feb.	Sam Gobin	27 okt.	Lisette van der Krogt
22 apr.	Thijs Schipper	4 okt.	Thijs Glastra & Thomas Los
18 apr.	Johannes Buitenwerf	2 okt.	Jona Haasnoot
6 mei	vele waarnemers	5 jun.	Peter de Jongste
30 mrt.	Gijsbert Twigt	22 sep.	Jack Gravekamp
28 mrt.	Thijs Schipper & Lisette v.d. Krogt	12 okt.	Bertus de Lange
30 mrt.	Gijsbert Twigt	21 sep.	vele waarnemers
25 mrt.	Trudy de Boer & Stephen Gorren	21 sep.	Peter Spierenburg
18 mrt.	Peter Spierenburg & Gijsbert Twigt	27 aug.	Pieter Winters & Martijn Hammers
8 apr.	Jacco van Beelen	14 sep.	Bertus de Lange
9 mei	Marijn Prins & Erik Jansen	7 sep.	Menno van Duijn
4 mei	Bas vd Burg	30 jul.	Jaco van Duijn
17 apr.	Pieter Winters & Bas v.d. Burg	7 sep.	Joël Haasnoot & Menno van Duijn
1 apr.	Annelies Marijnis	13 sep.	Jesse Zwart
12 apr.	Annelies Marijnis	8 sep.	vele waarnemers
7 apr.	vele waarnemers	8 okt.	Gijsbert Twigt
6 apr.	Casper Zuyderduyn	5 okt.	Luuk Punt
14 mrt.	René van Rossum & Lisette v.d. Krogt	4 aug.	vele waarnemers
5 apr.	Leo Montsma	3 sep.	Gijsbert Tigt
29 mrt.	Marijn Prins & Erik Jansen	21 sep.	Casper Zuyderduyn
13 apr.	Ron Winkler	8 okt.	Gijsbert Twigt
19 mrt.	Gijsbert Twigt	25 okt.	Leo Fabriek
28 apr.	Wim Langbroek en Ed Schouten	28 sep.	Vivian Jacobs & Henk Krajenbrink
20 mrt.	Ronald Honders	18 okt.	Wijndeldt Boelema

omdat meerdere waarnemers dezelfde (aantallen) exemplaren invoeren. De 34.900 spreeuwen die werden genoteerd op 25 oktober over Telpost De Puinhoop, zijn bijvoorbeeld drie keer ingevoerd (104.700 Spreeuwen in plaats van 34.900) op waarneming.nl. Het aantal dubbel tellingen is daarom, met name op de telposten, hoog. Voor andere talrijke trekvogels zoals Vink, Koperwiek en Graspieper zal dit niet anders zijn. De gegevens op trekten.nl geven dan ook een wat beter beeld over de daadwerkelijke (waargenomen) aantal vogels over de telposten: in totaal vlogen er 218.739 vogels over Telpost De Puinhoop, 49.719 over Telpost Berkheide en 18.651 langs Telpost Savoy.

Fenologie

Fenologie is de studie naar de jaarlijks terugkerende gebeurtenissen in de natuur en dan vooral ook de timing daarvan. Bij (trek) vogels kijken we vooral naar de eerste waarneming van een soort in een jaar maar ook wel naar de laatste waarneming. Het is elk jaar weer leuk om de eerste Oeverzwaluw te zien langs vliegen of de eerste Grasmus weer te horen zingen. Daarom geven veel vogelaars deze eerste waarnemingen door, waardoor het goed mogelijk is om de fenologie van met name de algemenere soorten in beeld te brengen.

Zo toont tabel 3 een overzicht van de algemenere doortrekkers en broedvogels in ons waarnemingsgebied (28 soorten). Per soort is de eerste en laatste waarneming in 2024, de waarnemers, de vroegste datum ooit en de laatste datum ooit terug te vinden in de tabel. Er zijn in 2024 maar liefst acht fenologische records gebroken. Het gaat hier om zes vroegste waarnemingen ooit (Boomvalk, Grote Stern, Rietzanger, Kleine Karekiet, Spotvogel en Gekraagde Roodstaart) en twee laatste waarnemingen ooit (Koekoek en Snor). Van de zes vroegkomers scherpten drie soorten het fenologisch record aan met één dag (Boomvalk, Spotvogel en Gekraagde Roodstaart) en twee soorten met vier respectievelijk vijf dagen (Rietzanger en Kleine Karekiet). Maar de Grote Stern maakte het wel bont: voor het eerst waargenomen in februari en dan niet één waarneming maar zelfs twee, en wel op 2 en 7 februari. De waarneming van 2 februari was zelfs 34 dagen eerder dan het oude fenologisch record van 12 maart 2018. Nu overwintert de soort wel in zeer klein aantal in voornamelijk de Delta, maar is daarbuiten ronduit zeldzaam.

Kijkend naar Koekoek en Snor, moet worden gezegd dat van de Koekoek er één nog latere waarneming bekend is (19 oktober 2017) maar zonder fotografisch bewijs. Dit is wel anders bij de waarneming van 4 oktober met een overtuigende foto van een jonge vogel. De Snor van 7 september is net zo'n extreem geval als de Grote Stern van 2 februari. Niet eerder werd de soort in september waargenomen; meestal droogt het aantal waarnemingen op begin augustus. De vogel van 7 september was dan ook 25 dagen later dan het oude record van 14 augustus 2020. Helaas geen bewijs in de vorm van een foto of geluidsopname, maar de waarnemers zijn betrouwbaar genoeg.

Naast het overzicht in tabel 4, is het interessant om van een aantal zomervogels over een langere periode de gemiddelde eerste waarnemingsdatum en de spreiding daaromheen te bepalen. Daarmee kunnen we beoordelen of deze soorten in 2024 een beetje in de lijn der verwachtingen hebben 'gepresteerd'. Deze analyse is uitgewerkt in tabel 4.

Tabel 4 vermeldt de gemiddelde eerste aankomstdatum van 21 soorten in ons waarnemingsgebied over de periode 2006-2023, de eerste aankomstdatum in 2024, de standaardafwijking, de bandbreedte en of de soort in 2024 'op tijd', te vroeg of te laat was. Voor een uitgebreide uitleg over de werkwijze, verwijs ik graag naar het jaaroverzicht 2023. Uit de bandbreedte, de periode waarbinnen de aankomst van een soort statistisch is te verwachten, zijn interessante conclusies te trekken. Als je bijvoorbeeld kijkt naar de bandbreedte van Koekoek, Gierzwaluw en Grasmus, dan zie je dat de eerste aankomst gemiddeld ergens ligt in een periode van slechts 6 tot 8 dagen. Wanneer deze soorten precies terugkomen is dus relatief goed te voorspellen. Bij Oeverzwaluw loopt deze periode op naar 20 dagen en bij Kleine Plevier zelfs naar 28 dagen. Deze soorten zijn grilliger en komen bijna elk jaar op een andere datum terug.

Dat de bandbreedte bij Kleine Plevier erg ruim is, is overigens te danken aan twee jaren met een erg late aankomstdatum (24 april 2006) en een heel vroege aankomstdatum (19 februari 2021). Wanneer er geen rekening wordt met deze twee excessen, dan blijft de gemiddelde eerste waarneming 2006-2023 op 15 maart staan, maar gaat de standaardafwijking drastisch omlaag van 14 naar 9

Tabel 4 Voorjaarsfenologie 2024 van 21 soorten vergeleken met 2006-2023

soort	periode 2006-2023			2024		
	gemiddelde datum eerste waarneming	standaard-afwijking (dagen)	bandbreedte	datum eerste waarneming	vergeleken met 2006-2023	fenologisch record
Boomvalk	18 apr.	6	12 apr. - 24 apr.	6 apr.	vroeg	ja
Kleine Plevier	15 mrt.	14	1 mrt. - 29 mrt.	7 mrt.	normaal	
Koekoek	12 apr.	3	9 apr. - 15 apr.	22 apr.	laat	
Gierzwaluw	16 apr.	4	12 apr. - 20 apr.	18 apr.	normaal	
Oeverzwaluw	28 mrt.	10	18 mrt. - 7 apr.	30 mrt.	normaal	
Boerenzwaluw	21 mrt.	9	12 mrt. - 30 mrt.	28 mrt.	normaal	
Huiszwaluw	5 apr.	8	29 mrt. - 13 apr.	30 mrt.	normaal	
Fitis	24 mrt.	5	19 mrt. - 29 mrt.	25 mrt.	normaal	
Rietzanger	2 apr.	7	26 mrt. - 9 apr.	18 mrt.	vroeg	ja
Kleine Karekiet	16 apr.	6	10 apr. - 22 apr.	8 apr.	vroeg	ja
Bosrietzanger	10 mei	5	5 mei - 15 mei	9 mei	normaal	
Spotvogel	10 mei	5	5 mei - 15 mei	4 mei	vroeg	ja
Sprinkhaanzanger	5 apr.	5	31 mrt. - 10 apr.	1 apr.	normaal	
Tuinfluit	16 apr.	6	10 apr. - 22 apr.	12 apr.	normaal	
Braamsluiper	10 apr.	5	5 apr. - 15 apr.	7 apr.	normaal	
Grasmus	9 apr.	4	5 apr. - 13 apr.	6 apr.	normaal	
Blauwborst	18 mrt.	7	11 mrt. - 25 mrt.	14 mrt.	normaal	
Nachtegaal	5 apr.	4	1 apr. - 9 apr.	5 apr.	normaal	
Gekraagde Roodstaart	4 apr.	4	31 mrt. - 8 apr.	29 mrt.	vroeg	ja
Grauwe Vliegenvanger	2 mei	8	24 apr. - 10 mei	28 apr.	normaal	
Boompieper	29 mrt.	6	23 mrt. - 4 apr.	20 mrt.	vroeg	

dagen met als gevolg dat de bandbreedte waarbinnen de soort te is verwachten korter wordt (6 maart - 23 maart, in plaats van 1 maart - 29 maart).

Door de aankomstdatum in 2024 te vergelijken met die bandbreedte, kun je bepalen of een soort in 2024 opvallend vroeg of opvallend laat was. Uit tabel 4 blijkt dat zes soorten (Boomvalk, Rietzanger, Kleine Karekiet, Spotvogel, Gekraagde Roodstaart en Boompieper) vroeger waren dan anders en één soort later dan anders (Koekoek). Van de 'vroegge vogels' arriveerden de Spotvogel en Gekraagde Roodstaart zes dagen eerder, de Kleine Karekiet acht dagen eerder, de Boompieper negen dagen eerder, de Boomvalk twaalf dagen eerder en de Rietzanger zelfs 15 dagen eerder dan gemiddeld. De Koekoek daarentegen werd pas tien dagen na de gemiddelde eerste datum gemeld, maar liefst een week buiten de normale bandbreedte.

De eerste exemplaren van de overige veertien soorten werden keurig binnen de bandbreedte waargenomen en waren dus mooi op tijd. Van deze veertien soorten werden er negen iets eerder, vier iets later en één (Nachtegaal) precies op de gemiddelde eerste datum waargenomen.

Tot slot

Met bijna 51.864 waarnemingen, 1.210 unieke waarnemers, 257 soorten waarvan twee nieuwe en twee lang niet waargenomen soorten voor ons waarnemingsgebied, was het wederom een goed vogeljaar. Ook werden in 2024 niet minder dan acht (!) fenologische records gebroken. Het gaat hier om zes vroegste en twee laatste waarnemingen ooit. De Boomvalk en de Rietzanger arriveerden zelfs extreem vroeg, terwijl in het najaar een extreem late Koekoek en Snor werden waargenomen. De Ringsnaveleend was de 350ste vogelsoort voor ons waarnemingsgebied en de Izabeltapuit num-

mer 351. Ondanks deze klinkende cijfers is het opvallend dat in 2024 enkele soorten ontbraken die we normaliter elk jaar wel zien, zoals Middelste Jager, Draaihals en Duinpieper.

Wat gaat 2025 ons brengen? Hopelijk veel vogels. De eerste zomergasten, zoals Blauwborst, Fitis en Boompieper, zijn reeds gearriveerd. In de winter zijn er al leuke waarnemingen gedaan, zoals een adulte Grote en een (vrijwel) adulte Kleine Burgemeester op één dag (9 januari 2025) op het noordstrand. En wat te denken van de roepende Patrijzen in maart in de zeereep langs de Zuid-Boulevard en in de Coepelduynen. Waar komen die Patrijzen toch vandaan, want de soort is nu niet bepaald een trekvogel. Misschien toch dispersie vanuit de bollenvelden in Noordwijk en Teylingen? En wanneer vliegt die Zwarte Specht die al maanden in het Ganzenhoekbos huist, nu toch eens een keer een rondje langs Telpost Berkheide? En om de lat hoog te leggen: waar blijft de Grijze Wouw?

Zoals altijd sluit ik af met de boodschap om lekker naar buiten te gaan. En blijf vooral veel mogelijk waarnemingen invoeren op katwijk.waarneming.nl! Dat wordt gewaardeerd. Bezoek ook eens een telpost of ga mee met een excursie via het Natuurcentrum Katwijk. De ervaren vogelaars staan je graag te woord.

| BAS VAN DER BURG

Kleine Burgemeester adult | strand Katwijk aan Zee, 7 december 2024 | JOOST VAN DER SLUIJS

- Telpost 1 | De Puinhoop
- Telpost 2 | Savoy
- Telpost 3 | Berkheide

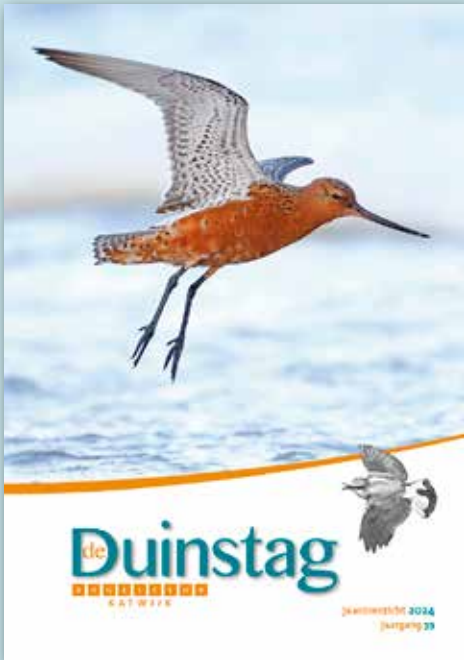

Het waarnemingsgebied van de [Vogelclub Katwijk](#) | dat omsloten wordt door zowel gemeentegrenzen (met Noordwijk, Teylingen en Oegstgeest) als 'natuurlijke' grenzen (Berkheide, Coepelduynen en polders rond het voormalig vliegveld) en de A44 als praktische oostgrens.

[Vogelaars](#) op zoek naar de [Kleine Burgemeester](#) | Buitenwating, Katwijk aan Zee, 25 januari 2024 | RENÉ VAN ROSSUM

Dit jaarverslag is mogelijk gemaakt
door financiële bijdragen van:

opmaak & vormgeving
van uw drukwerk...
...ik vogel het voor je uit!

Puffin

dtp & fotografie

René van Rossum

Peter
van
Santbrink

R!NGFOTOFOCUS.nl

Focus BV | Thomsonlaan 96 | 2565 JE Den Haag
De speciaalzaak voor en door vogelaars en natuurfotografen

HOLLANDER
in wijnen

hollanderinwijnen.nl

**DUTCH
BIRDING**

International
journal on
Palearctic
birds

dutchbirding.nl

Muzieklespraktijk Sjaak van Duijn